

Opinnäytetyö (AMK)

Sosionomi

Lapsi-, nuoriso- ja perhetyö

2012

Johanna Kiiski

KYL SE ISO RIKKAUS ON, ETTÄ SAADAAN AJATUKSII VAIHTAA JA VERTAILLA YHDESSÄ

– Perheryhmäohjaajien kokemuksia
Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektista

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma | Lapsi-,nuoriso- ja perhetyö

Syksy 2012 | 60+20

Laura Närvi

Johanna Kiiski

KYL SE ISO RIKKAUS ON, ETTÄ SAADAAN AJATUKSII VAIHTAA JA VERTAILLA YHDESSÄ -PERHERYHMÄOHJAAJIEN KOKEMUKSIA VUOROVAIKUTUSKYLPY-PROJEKTIN OSAPROJEKTISTA

Opinnäytetyön aihe on Vuorovaikutuskylpy-projektin kehittämistyö perheryhmäsovellutuksen osaprojekti 2011–2012. Aihe syntyi yhdessä Turun Ensi ja Turvakoti ry:n vuosina 2012–2013 järjestämän Vuorovaikutuskylpy-projektin projektityöntekijöiden toimeksiannosta. Osaprojektin tarkoituksena/tavoitteena on soveltaa Vuorovaikutuskylpy-projektin työmenetelmiä ryhmätyötasolle yhteistyössä Turun, Salon ja Kaarinan Kaupunkien perheryhmäohjaajien kanssa. Osaprojekti toteutetaan yhteistoiminnallisen oppimisen keinoin.

Tietoperustassa käsitellään yhteistoiminnallisen työn juurruttamisen ja levittämisen käyttämistä työvälineenä. Osaprojektin viitekehyksinä ovat vanhemman reflektiivisen kyvyn tukeminen, kiintymyssuhdeorientoitunut työskentely ja aistimukselliset lähestymistavat.

Opinnäytetyön tavoitteena on saada suoraa palautetta osaprojektin toimivuudesta ja tavoitteisiin pääsemisestä projektissa mukana olleilta kolmen kaupungin perheryhmäohjaajilta. Tarkoituksena on myös tarkastella Vuorovaikutuskylpy-projektin työntekijöille näkökulmaa siitä, miten kunkin osallistuvan kaupungin kehittämistehtävät ovat sujuneet ja miten niitä voi hyödyntää tai kehittää tulevaisuudessa.

Opinnäytetyö on työelämälähtöinen laadullinen tutkimus, ja aineisto kerättiin puolistrukturoidulla haastattelulla. Tutkimustehtävinä oli selvittää perheryhmäohjaajien kokemuksia osaprojektitoiminnasta ja sen sisällöstä koko osaprojektin aikana. Osaprojektin sisältöön kuului konsultaatiokäyntejä toimipisteissä ja yhteisiä vertais- ja koulutuspäiviä.

Opinnäytetyön keskeisten tulosten mukaan perheryhmäsovellutuksen osaprojektitoiminta on tarpeellinen, minkä ansiosta perheryhmien ohjaajat ovat saaneet myös vertaistukea ja työnohjauksellista tukea. Yhtenä perheryhmäohjaajien ehdotuksena kehittämistyölle oli sen laajentaminen lähikuntiin ja -kaupunkeihin.

ASIASANAT:

Lastensuojelu, perhetyö, yhteisöllinen oppiminen, perheryhmäohjaaja, reflektiivinenkyky, varhainen vuorovaikutus.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in Social Services| Child, youth and family work

Autum 2012 | 60+20

Laura Närvi

Johanna Kiiski

I THINK IT'S A GREAT BLESSING THAT WE CAN EXCHANGE IDEAS AND COMPARE EXPERIENCES – FAMILY-GROUP INSTRUCTORS' EXPERIENCES ON THE SUB-PROJECT TO THE INTERACTIONBATH PROJECT

The topic of my thesis: Family-group instructors' experiences on the sub project to the Interaction Bath project. This study was born out of the initiative of project workers in the Interaction Bath project, organised by The Federation of Mother and Child Homes and Shelters in 2012-2013. The sub-project aimed at adapting the working methods of the Interaction Bath project for the group-level, and it was carried out in cooperation with family-group instructors from Turku, Salo, Kaarina. The sub-project was carried out by means of cooperative learning.

The knowledge basis deals with the question how to spread the use of cooperative work as a tool. The framework of the sub-project is composed of supporting the parents' reflective skills, affection-oriented work and sensory approaches.

The working life oriented aim of this thesis is to receive direct feed-back from the participating family group instructors about the functionality and achievement of the goals in the sub-project. In addition, this thesis aims at giving perspective to the workers in Interaction Bath project on how the development tasks in each participating municipality have worked out and how they can be applied or developed in the future.

The thesis is a qualitative study and the material was gathered through a semi-structural interview. The research question was to find out family group instructors' experiences on the sub-project and its contents during the sub-project. The contents of the sub-project consisted of consultations at sites and common trainings.

The key points of my thesis indicate that the sub-project activity within the family group application pays off, and thanks to it, the family group instructors have received peer support and support through work counselling. The family group instructors' proposal for the development work was to expand it to neighbouring municipalities and cities.

KEYWORDS:

Child-protection, family-work, communal learning, family-group instructor, reflective capacity, early interaction

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 PERHERYHMÄSOVELLUTUKSEN OSAPROJEKTI	8
2.1 Vuorovaikutuskylpy-projekti	8
2.2 Osaprojektin rakenne ja kehittämistehtävät	10
2.3 Osaprojektin sisältöalueet	12
3 PERHETYÖ OSANA LASTENSUOJELUTYÖTÄ	18
3.1 Perhetyön monet muodot	18
3.2 Perhetyö lastensuojelussa	21
3.3 Perheryhmien esittely	23
4 YHTEISÖLLINEN OPPIMINEN	26
4.1 Taustaa yhteistoiminnallisesta oppimisesta	26
4.2 Yhteisöllinen oppiminen työvälineenä	27
4.3 Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet	28
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	32
5.1 Tutkimustavoitteet ja – tehtävät	32
5.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu	33
5.3 Tutkimusaineiston analysointi	35
5.4 Tutkimusjoukko ja aikataulu	37
6 TUTKIMUSTULOKSET	40
6.1 Tutkimuksen tulokset	40
6.2 Tutkimuksen arviointi ja alueseminaarit	51
6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka	52
7 TULOSTEN YHTEENVETO JA POHDINTA	54
7.1 Tulosten yhteenveto	54
7.2 Pohdinta	55
LÄHTEET	58

LIITTEET

- Liite 1. Teemahaastattelurunko.
- Liite 2. Tutkimus-/haastattelujen lupa-anomukset.
- Liite 3. Tutkimusluvat
- Liite 4. Haastattelujen tutkimusluvat.

KUVIOT

Kuvio 1. Projektin hierarkia.	9
Kuvio 2. Perhetyö ja perheiden erilaiset tarpeet. (Rönkkö & Rytönen 2010, 33).	20
Kuvio 3. Yhdessäoppimisen keskeisiä periaatteita ja vaikutuksia. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 76.)	29
Kuvio 4. Osaprojektin toimintajärjestelmän rakenne. (Toimintajärjestelmän rakenne Engeström 2004)	30
Kuvio 5. Opinnäytetyön aikataulu.	38

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin perheryhmätoiminnasta. Aihe tähän työhön on valittu yhdessä Vuorovaikutuskylpy-projektin työntekijöiden kanssa kesäkuussa 2011. Opinnäytetyöni sai alkunsa ollessani toisella tutustumiskäynnillä Vuorovaikutuskylpy-projektiin keväällä 2011, jolloin tulin kysyneeksi Maarit Linnavuorelta ja Saara Jaskarilta, olisiko heillä tarjota minulle opinnäytetyöaihetta. Myöntävän vastauksen saatuaani jäivät Maarit ja Saara pohtimaan, tarjoavatko he minulle toiminnallisen kehittämistehtävän vai laadullisen tutkimuksen opinnäytetyön. Yhteistuumin päädyimme laadulliseen tutkimukseen kesäkuussa 2011, ja varsinainen työni alkoi tammikuussa 2012.

Vuorovaikutuskylpy-projekti on Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n projekti, joka toteutetaan Raha-automaattiyhdistyksen kehittämisavustuksella. Projektin tavoitteena on luoda intensiivinen kuntoutusmalli vahvistamaan pienen lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutussuhdetta. (Turun Ensi- ja Turvakoti ry.) Perheet ohjautuvat vuorovaikutuskylpytoimintaan kuntien lastensuojelun perhepalveluiden kautta.

Opinnäytetyö keskittyy Vuorovaikutuskylpy-projektin käynnissä olevaan osaprojektitoimintaan (2011–2012). Osaprojektissa sovelletaan erilaisia menetelmiä perheryhmätoimintaan. Menetelmien avulla kehitetään perheryhmätoimintoihin soveltuvia kokemuksellisia työskentelytapoja. Tutkimuksen keskipisteenä on yhteistoiminnallisen oppimisen/työskentelyyn juurruttaminen ja sen levittäminen työvälineenä. Kuten Sharan ja Shalberg (2002, 385) sanovat, Suomessa ei ole tehty vielä yhtään tohtorin väitöskirjatasoista tutkimusta yhteisöllisestä oppimisesta. Olisikohan tässä opinnäytetyössä aineista edes puolikkaaseen väitöskirjaan.

Projektin tavoitteena on saada ohjaajat pohtimaan omaa ammatillista kehitystään ja mahdollisesti ottamaan käyttöön uusia työvälineitä ryhmätoiminnan ohjaamiseen. Opinnäytetyöni tavoitteena on saada perheryhmäohjaajista haastattelujen avulla esille, miten he ovat kokeneet uusien ja vanhojen menetelmien käyttämisen työssään, mitä uutta he ovat oppineet työstään tai itsestään, millälaisia hyödyllisiä kokemuksia he ovat saaneet ja kokevatko he, että menetelmiä on helppo soveltaa käytännön työssä.

Osaprojektissa on mukana työntekijöitä Turun kaupungin yhdestä lastensuojelun suljetusta äiti-lapsi-ryhmästä, Kaarinan kaupungin neuvolan perhetyön suljetusta äiti-lapsi-ryhmästä ja Salon kaupungin lastensuojelun kuntouttavan perheryhmätoiminnan suljetusta äiti-lapsi-ryhmästä. Osaprojekti on heidän osaltaan alkanut jo alkuvuonna 2011 tutustumiskäynneillä ja toisiin ryhmäläisiin tutustumisella. Koko päivän kestäviä koulutuspäiviä on ollut kuusi kertaa koko kulu- neen vuoden aikana. Maarit Linnavuori on käynyt koulutuspäivien lisäksi ohjauskäynneillä kussakin yksikössä koko projektin aikana, kuitenkin maksimissaan 10 ohjaustapaamista yhtä ryhmää kohden. Nämä ohjauskäynnit ovat samalla myös työnohjauspohjaisia, joilla käydään ryhmätoiminnassa tulleita asioita läpi.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä olen käyttänyt puolistrukturoitua eli teemahaastattelua. Tutkimuksen tulosten analysointi vaiheessa käytin menetelmänä teemoittelua. Opinnäytetyöni teoreettiseen viitekehukseen on valikoitunut toimeksiantajan toiveen mukaan yhteisöllinen oppiminen, jota osaprojektissa on käytetty työskentelymenetelmänä eri perheryhmäohjaajien kanssa. Tutkimusosassa kuvailen ohjaajien kokemuksia osaprojektin etenemisestä, siinä mukana olemisesta ja siitä, miten kunkin omat kehittämistehtävät ovat kohdanneet heidän tarpeitaan.

2 PERHERYHMÄSOVELLUTUKSEN OSAPROJEKTI

2.1 Vuorovaikutuskylpy-projekti

Vuorovaikutuskylpy-projekti on Turun Ensi- ja Turvakoti ry:ssä vuosina 2010–2013 käynnissä oleva projekti. Turun Ensi- ja Turvakoti ry on yksityinen lastensuojelujärjestö, joka kuuluu alueellisena jäsenyhdistyksenä Ensi- ja Turvakotien liittoon. Turun Ensi- ja Turvakoti ry tarjoaa lastensuojelutyötä, jonka tavoitteena on tehdä perhekeskeistä lastensuojelutyötä turvatakseen lapsille mahdollisuuden hyvää elämään. Yhdistyksen eri toiminta-alueet painottuvat kriisi- ja väkivaltatilanteissa elävien perheiden aseman ja elinolosuhteiden parantamiseen. (Turun Ensi- ja Turvakoti ry.)

Vuorovaikutuskylpy-projektin päämääränä on luoda uusia työmenetelmiä korkean psykososiaalisen riskin omaaville vauvaperheille. Kohderyhmä tälle projektille ovat pienten lasten ja vauvojen perheet, joissa lapsi on 0-3-vuotias. Haastavan vauvaperhetyön tavoitteena on lapsen ja vanhemman vuorovaikutussuhteen vahvistaminen. Kinnusen ja Östringin (2003, 402.) mukaan, monet kehityspsykologiset tulkinnat painottavat vuorovaikutuksen merkitystä vauvan terveelle fyysiselle ja psyykkiselle kasvulle. (Jaskari 2010.)

Työskentelyn menetelmänä on käyttää kuntoutusjaksoja, jossa intensiivisten jaksojen aikana tavoitellaan toistuvia myönteisiä kokemuksia vanhempi-lapsisuhteessa. Myönteiset kokemukset tarkoituksena on jättää pysyviä muutosten jälkiä vauvan ja vanhemman yhdessäolotapaan. Kuntoutusjaksojen tavoitteena on vahvistaa vanhemman kykyä eläytyä lapsen erilaisiin tunnekokemuksiin. (Jaskari 2010.)

Koko projektissa tavoitteena on harjoittaa kokemukselliseen työskentelyyn pohjautuva intensiivistä kuntoutusmallia. Koulutusmallissa vanhemman on mahdollista todellisella tavalla päästä eläytymään lapsen tapaan kokea hoito ja ympäristön havainnointi. Vuorovaikutuskylpytyöskentelyssä pyritään tarjoamaan

myös vanhemmalle korjaavia vuorovaikutuskokemuksia. (Jaskari 2010, Kinnunen & Östring 2003, 401.)

Kuvio 1. Projektin hierarkia.

Osaprojekti

Perheryhmäsovellutus on Vuorovaikutuskylpy-projektin vuosina 2011–2012 käynnissä oleva osaprojekti, jossa keskitytään soveltamaan erilaisia työskentelymenetelmiä perheryhmätoimintaan. Osaprojektissa mukana olevia yhteistyökumppaneita ovat Turun kaupungin yhden perheryhmän ohjaajat, Kaarinan ja Salon kaupunkien perheryhmäyksiköiden ryhmäohjaajat, joita jokaisessa ryhmässä oli mukana kaksi. Turku ja Kaarina ovat jo aiemmin kuuluneet Vuorovaikutuskylpy-projektin yhteistyökumppaneihin ja sitä kautta siirtyivät osaprojektiin. Heidän kanssaan on myös tehty yhteistyökumppanuus-sopimukset. Salon kaupunki toivoi itse pääsevänsä tulla mukaan osaprojektiin ja näin syntyi projektille kolmas yhteistyökumppanuus. (Linnavuori 2012)

Vuorovaikutuskylpy-projektin viitekehyksiä on tarkoitus soveltaa ryhmätyöskentelyn tasolla osaprojektissa. Näihin sovellettaviin viitekehyksiin kuuluvat reflektiivinen työote, kiintymyssuhdeorientoitunut työskentely ja toiminnallisuus.

Vuorovaikutuskylpy-projektin keskeisin tavoite on auttaa vanhempia eläytymään lapsen kokemuksiin ja sen myötä lisätä vanhemman reflektiivistä kykyä. Tämän lähestymistavan soveltaminen ryhmätyötasolle oli osaprojektin keskeisin painopiste. Osaprojektissa tämän lisäksi tavoiteltiin myös löytämään perheryhmätointoihin sellaisia elementtejä, jotka parhaiten kannattelevat turvallisen kiintymyssuhteen rakentumista vauvan ja vanhemman välille. (Linnavuori 2012.)

Osaprojektin tavoitteen vanhemman ja vauvan välisen vuorovaikutussuhteen aistimus- ja tunnevaltaisesta luonteesta on tarkoitus myös luoda mahdollisuuksia havainnoida suhdetta toiminnan eri tasoilla. Projektin yhtenä pyrkimyksenä on soveltaa Vuorovaikutuskylpy-projektin aistimuksellista/ toiminnallista lähestymistapaa ryhmätasolle. Tästä näkökulmasta keskeisenä kehittämiskohteena on perheryhmätöiminnöissa käytettävien toiminnallisten metodien avulla tukea vanhemman ja vauvan vuorovaikutussuhdetta. Näiden toiminnallisten metodien kautta on mahdollista pysähtyä vanhemman kanssa tarkastelemaan ja ihailemaan vauvan aistimuksia ja tuntemuksia. (Linnavuori 2012.)

2.2 Osaprojektin rakenne ja kehittämistehtävät

Osaprojekti lähti käyntiin keväällä 2011 kehittämistyöhön osallistuvien ryhmäohjaajien tutustumisella toisiinsa ja toistensa työpaikkoihin. Projektin perheryhmäsovellutuksen fokus on osallistavassa ja yhteistoiminnallisessa kehittämistyössä.

Osaprojektin rakenne:

- *Koulutuspäivät, missä perehdytään projektin teorian mukaisiin viitekehyksiin.*
- *Projektityöntekijöiden konsultaatio/ohjauskäynnit.*

- *Osaprojektiin sisältyvät kehittämistehtävät.*

(Linnavuori 2012.)

Prosessikoulutuspäiviä oli yhteensä kuusi, joista ensimmäinen oli elokuussa 2011 ja viimeinen toukokuussa 2012. Prosessinomainen koulutuskokonaisuus piti sisällään koulutuspäivien välissä olevia projektissa mukana olleiden ohjaajien vertaistapaamisia. Näin tuotettiin mahdollisuus sekä vertaistukeen, että taitojen ja tietojen jakamiseen. (Linnavuori 2012.)

Osaprojektissa kullekin ryhmälle jaetut kehittämistehtävät olivat yhdessä suunniteltuja ryhmäohjaajien kanssa. Kehittämistehtävien työstäminen oli Kaarinan ja Turun osalta mahdollista aloittaa jo syyskuussa 2011 perheryhmätoimintojen alkaessa. Salon ryhmäohjaajat aloittivat vasta helmikuussa 2012. Tähän perheryhmätoiminnan aloitusajankohdan siirtoon päädyttiin ryhmäohjaajista riippumattomista syistä. (Linnavuori 2102.)

Turussa perheryhmäohjaajien kehittämistehtävänä oli pohdiskella ohjaajan roolin merkitystä vanhemman ja vauvan suhteen tukemisessa. Perheryhmäohjaajien omista toivesiat ja tarpeista johtuen, ohjaajat prosessoivat yhdessä projektivetäjän kanssa, mitä ohjaajan työnkuva on. Projektityöntekijä antoi ohjaajille konsultaatioapua ryhmätyöskentelyyn olemalla paljon myös mukana ryhmätoiminnassa. Näin Turun ohjaajat pääsivät itse paremmin tutkailemaan omaa työskentelyään.

Kaarinassa keskityttiin ohjaajien kehrittelemään tapaan dokumentoida vauvan ja äidin kohtaamisia perheryhmätapaamisissa. Dokumentointi Kaarinassa tapahtui valokuvaamalla vanhemman ja vauvan yhteisessä toiminnassa syntyneitä hetkiä ja kirjaamalla muistiin äitiyteen ja vanhemmuuteen liittyviä teemakeskusteluja. Valokuvat ja teemakeskustelut kerättiin jokaiselle ryhmään osallistuvalla vauvalla ja vanhemmalle omiksi kansioiksi. Erityisesti valokuvat, joissa keskityttiin vanhemman ja vauvan väliseen suhteeseen, olivat hyvin intuitiivisesti virittyneitä ja saivat vanhemmassa heräämään tunteita ja ajatuksia. Vanhempien omia kokemuksia tästä dokumentointitavasta kerättiin ryhmän loputtua, ja ensimmäiset tulokset ovat tiedossa elokuussa 2012. (Linnavuori 2012.)

Salossa kehittämistehtävänä oli tutkailla, miten toiminnallisten menetelmien kautta on mahdollista tukea vanhemman reflektiivistä kykyä ryhmässä ja miten ryhmätoimintaan voi sisällyttää yksilöityä äiti ja vauvasuhteen tukemista. Salon perheryhmässä tapahtui osaprojektin aikana henkilöstömuutoksia syksyllä 2011 ja kevätlukukaudella 2012 osaprojektiin osallistui vain yksi perheryhmäohjaaja. Tämän vuoksi kehittämistehtävä sai uuden luonteen ja painottui perheohjaajan oman mielenkiinnon kohteen mukaan värileikkiin. Tässä kehittämistehtävässä perheryhmäohjaaja käytti työssään Vuorovaikutuskylpy-projektin kehittämää TUTKAilu-menetelmää. Tämän menetelmän tarkoituksena on voida tukea vanhemman reflektiivistä kykyä tässä ja nyt hetkessä, ja lähitulevaisuuteen suuntautuen. TUTKAilu-menetelmä perustuu vanhemman ja vauvan kanssa toteutettuihin tilanteisiin, jossa vanhemman kanssa ennakoiden suunnitellaan toiminnallisen tilanteen kulku ja toteutetaan suunniteltu toiminta sen jälkeen. Salossa toiminnallisessa tilanteessa käytettiin värileikkiä. Menetelmään kuuluu myös, että tilanteet puretaan aina vanhemman kanssa ennakoivien pohdintojen pohjalta. Salossa toiminnalliset tilanteet videoitiin, mitkä myöhemmin purettiin yhdessä vanhemman kanssa. Salon ohjaajan kehittämistyön tulokset valmistuvat syksyn 2012 aikana. (Linnavuori 2012.)

2.3 Osaprojektin sisältöalueet

Osaprojekti rakentui kuudesta koulutuspäivästä, joissa keskityttiin projektin kolmeen sisältöalueeseen eli viitekehykseen. Näitä sovellettavia viitekehyksiä olivat vanhemman reflektiivisen kyvyn tukeminen, kiintymyssuhdeorientoitunut työskentely ja aistimukselliset/ toiminnalliset lähestymistavat vuorovaikutustyöskentelyssä. Koulutuspäivissä oli erillisiä teoriaosuuksia, joissa pohdittiin päivän aiheita, ja ryhmätyöosuuksia, jossa pohdittiin pareittain/pienryhmissä, miten päivän aiheena ollut lähestymistapa voisi soveltaa ryhmätasolle. (Linnavuori 2012.)

Vanhemman reflektiivisen kyvyn tukeminen

Reflektiivinen kyky (RF) on omien ja toisten sisäisten tilojen havainnointia, tunnistamista ja suhtautumista niihin. Reflektiivisyyden avulla voidaan mitata tunteita ja käyttäytymistä toisia ihmisiä kohtaan. Reflektiivisyys auttaa lapsia ja vanhempia ymmärtämään toisiaan sekä lisää arjen hallintaa ja ymmärrettävyyttä. Kattavan hyvän reflektiivisen kyvyn on ehto riittävän hyvin toimivalle vuorovaikutukselle ja vanhemmuudelle (Kalland & Pajulo 2006, 2608.) Työntekijä pystyy omalla emotionaalisella läsnäolollaan vahvistamaan vanhemmassa itsessään tapahtuvaa reflektiivisyyttä, jolloin on myös hyvä käyttää tunteiden peilausta ja dialogisuutta. Reflektiivisellä kyvyllä on yhtymäkohtia esimerkiksi empatiakyvyn kanssa, missä yhdistyvät kyky samaistua ja jakaa tunnekokemuksia toisen ihmisen kanssa. Reflektiivisyyteen liittyy tämän lisäksi myös kyky tietoisesti pysähtyä miettimään erilaisia tunnetiloja, kuten kykyä säilyttää ja säädellä tunteita. (Jaskari & Linnavuori 2011.)

Vanhempien reflektiivinen kyky auttaa vanhempia näkemään herkemmin lapsensa yksilönä, jolla on omat tunteet, ajatukset ja tarpeet. Herkkyydellä vuorovaikutuksessa viitataan vanhemman kykyyn reagoida oman lapsensa tarpeisiin ja viesteihin riittävän nopeasti, osuvasti ja johdonmukaisesti (Pajulo 2004, 2545.) Vanhemman on tällöin helpompi kasvattaa lasta, kun hän ymmärtää, mitä oma lapsi tuntee ja haluaa. Näin vältetään siltä, että vanhempi reagoisi vain siihen, mitä lapsi tekee. Varhaislapsuudessa koettu turvallinen kiintymyssuhde rakentaa pohjan tunnetilojen mentalisaatiolle ja tunteiden koordinoinnille. Mentalisaatiolla tarkoitetaan kykyä hahmottaa mielen aktiivista toimintaa (Larmo 2010, 620). Tämä saa lapsen tuntemaan olonsa turvalliseksi. Tukemalla vanhemman reflektiivistä kykyä pyritään auttamaan vanhempaa ajattelemaan ja havainnoimaan oman lapsen käyttäytymisen takana olevia mielentiloja ja kykyä heijastaa omia lapsuuden kokemuksia nykyhetkeen kypsällä tavalla (Jaskari & Linnavuori 2011; Pajulo 2004, 2545; Pajulo & Kalland 2006).

Reflektiivisellä kyvyllä on neljä keskiössä olevaa osa-aluetta:

- 1) Ymmärrys, että jokaisella ihmisellä on oma mielentilansa, joka koostuu ajatuksista, tuntemuksista ja aikomuksista.
- 2) Ymmärrys, että mielentilat vaikuttavat oman käyttäytymisen lisäksi myös toisen ihmisen käyttäytymiseen.
- 3) Käsitys siitä, että vuorovaikutuksessa ihmisen oma mielentila ja toiminta vaikuttavat toiseen ihmiseen, mutta myös toisinpäin.
- 4) ihmisen tunteet, ajatukset ja toiminta saattavat muuttua ja että ihminen ymmärtää nykyhetken, menneen ajan ja tulevaisuuden välillä olevia yhteyksiä ja niihin kohdistuvia muutoksia.

(Jaskari & Linnavuori 2011.)

Kiintymyssuhdeorientoitunut työskentely

Kiintymyssuhdeteorian kehitti brittiläinen psykiatri John Bowlbyn (1907-1990). Teoriassa korostetaan lapsen ja äidin välistä varhaista kiintymyssuhdetta ja erokokemusten haitallisuutta lapselle (Sinkkonen & Kalland 2001, 7.) Pienillä lapsilla on heti syntyessään jo käytössään kiintymyssuhdekäyttäytymisen muotona itku, joka viestittää äidille tai läsnä olevalle aikuiselle lapsen tarpeita ja tunteita. Bowlbyn tutkimusassistentti Mary Ainsworth aikoinaan analysoi lapsen ja äidin välistä vuorovaikutusta ja poikkesi tutkimustavallaan muista aikansa tutkijoista siten, että hän tietyn käyttäytymisen määrän mittaamisen sijaan etsi erilaisia toistuvia vuorovaikutusmalleja. Näin syntyi tutkimusmenetelmä, minkä avulla pystyttiin määrittelemään pienen lapsen kiintymyssuhteen laatua. (Sinkkonen 2003, 92).

Kiintymyssuhdeteoria käsittää ihmisen perustarvetta muodostaa läheisiä ihmissuhteita, olla vuorovaikutuksellisessa suhteessa toiseen ja tuntea olonsa turvallisiksi. Turvalliselle kiintymyssuhteelle ominaista on liittää yhteen tiedon kulkua ja virkistää sisäisiä oletusmalleja, mikä edistää sisäisen turvallisuuden, itsetunnon, itseluottamuksen kehittymistä (Pajulo 2004; Sinkkonen & Kalland 2003, 7-

8). Mitä turvattomammaksi ihmisen kiintymyssuhde on ja miten vääristyneempää tiedonkulun vastaanotto ja käsittely ovat, sitä kapeammaksi ihmisen toimintakyky ja kokemusmaailma menevät (Hautamäki 2001). Työntekijän rooli on pyrkiä työskentelyssään luomaan vanhemmalle ja lapselle mahdollisimman turvallisen työskentelyilmapiirin, jotta työskentely tukee turvallisen kiintymyssuhteen syntymistä vanhemman ja lapsen välillä (Linnavuori 2012). Varhaisessa suhteessa pieni lapsikin jo muodostaa kuvan itsestään ja maailmastaan, onko hän huolenpidon arvoinen ja rakastettu, mitä tunteita voi jakaa ja voiko aikuisen luottaa.

Kiintymyssuhteessa ei ole kysymys rakkaudesta, mutta ei myöskään sulje sitä pois, vaan siitä, miten vanhempi toimii lapsen turvallisena kiinnittymishahmona ja huolehtii, hoivaa, luo turvaa sekä on läsnä, kun lapsi sitä tarvitsee. Turvallinen kiintymyssuhde luo turvallisen pohjan, mistä käsin yksilö tutkii maailmaa ja sopeutuu ympäristöönsä. Hautamäen (2001, 13) mukaan Bowlby korosti aikuisen ja lapsen suhdetta niin, että aikuisen hoivan perustana on lapsen eloonjäämisen edellytys. Kiintymyssuhde on ihmissuhteen henkinen perusta, joka luo tunteen olla toiselle ainutkertainen, korvaamaton ja rakastettu.

Aistimukselliset/ toiminnalliset lähestymistavat vuorovaikutustyöskentelyssä

Ensimmäiset äidin ja vauvan toisiinsa kiinnittymisen elementtejä ovat aistimuksellisia eli tuoksuja, ihokontakteja, kuulohavaintoja (Sinkkonen 2003, 93.) Lapsi on avoinna kaikelle näkemälleen, kuulemalleen, tuntemalleen ja koskemalleen. Aistimukset ovat energiaa, mikä vaikuttaa ihmisen hermoston toimintaan stimuloimalla tai aktivoimalla soluja, mikä myöhemmin muuttuu aivoissa havainnoiksi. Vanhemman ja lapsen vuorovaikutussuhteen kannalta vanhemman oma kyky pysähtyä aistimukseen, kokemuksiin ja toiminnan vaatimukseen helpottaa vanhemman mahdollisuutta ymmärtää lapsen kokemuksia eri tilanteista (Jaskari 2010, 11.) Aistimuksellisten toimintatapojen käytössä on tarkoitus ympäristöä

rikastuttamalla hyödyntää mahdollisimman kokonaisvaltaisten kokemusten yhteinen tutkiminen, niin lapsen kuin vanhemmankin kannalta.

On olemassa monenlaisia aistimuksellisia/ toiminnallisia tapoja, joilla voidaan auttaa vanhempaa havainnoimaan sitä, miltä maailma näyttää ja tuntuu vauvan/lapsen näkökulmasta. Yhtenä lähestymistapana käytetään aktiivista kokeilua leikin kautta, jolla korostetaan konkreettista toimintaa ja lapseen/ tilanteeseen vaikuttamista. Kokemuksia voidaan myös lähestyä tunteiden ja taiteellisen orientaation kautta. Esimerkiksi erilaisin taidekasvatuksen menetelmin ja välinein voidaan tukea sitä, että lapsella on mahdollisuuksia aistillisiin ja esteettisiin kokemuksiin jo varhaislapsuudessa. Hyvänä lähestymistapana käytetään myös reflektiivistä havainnointia, jossa lapsi ja vanhempi voi tutkia kokemaansa monipuolisesti. (Jaskari 2010, 12).

Kaikki kokemuksellinen oppiminen on kuitenkin yksilöllistä ja kaikkein merkityksellisimpänä on lapsen ja vanhemman kohtaaminen tässä hetkessä. Näitä kohtaamisen hetkiä voi tapahtua missä tahansa tilanteessa, missä aidosti asetutaan toista kuuntelemaan, havaitsemaan ja ymmärtämään. Vuorovaikutustyön tärkeitä perusteita ovat yhdessäolon aktiivinen säätely, toisen yksilön tunteiden ja minuuden peilaaminen vuorovaikutuskokemusten kautta. (Jaskari 2010, 11–13). Nämä kohtaamisen ja kokemuksen hetket muokkaavat ja aktivoivat lapsen ja vanhemman välistä kiintymyssuhdetta.

Moilasan (2011) mukaan varhaista aistillista taidekasvatusta voidaan ajatella näkemään ja kokemaan saattamisen tehtävänä, ei oppimiseen tähtäävänä toimintana. Esteettinen kokemus ja tehtävien äärellä ihmettely vanhemman kanssa yhdessä, voi tuottaa vauvalle ja pienelle lapselle aistikkaan ja kokemuksellisen tietämisen yhdistelmiä, joiden avulla lapsi oppii itsestään ja ympäristöstään. Kuvien katselut ja kuvalliset työskentelyhetket auttavat lasta oman elinympäristönsä hahmottamisessa ja sen kanssa vuorovaikutuksessa olemisessa (Rusanen & Torkki 2007, 43.)

Toiminnallisuus ja koko kehon käyttö kuvallisessa työskentelyssä on tärkeää, mikä luo kokeilevan, tutkivan ja aistimuksia tuottavan kokemuksen. Tämän kal-

tainen työskentely auttaa lasta tunnistamaan omaa kehoaan ja itse käsillään tuottamansa jäljet, joiden avulla vanhempi voi havainnoida lapsen hieno- ja karkeamotoriikan kehittymistä. (Rusanen & Torkki 2007, 45).

3 PERHETYÖ OSANA LASTENSUOJELUTYÖTÄ

3.1 Perhetyön monet muodot

Perhetyön käsite on laaja ja siksi se saattaa joskus herättää hämmennystä. Käsitteiden mukaan perhetyö jaotellaan sen mukaan, miten tavoitteellista ja suunnitelmallista se on. Perhetyö määräytyy toimintaympäristönsä mukaan, kuten esimerkiksi sosiaalitoimen perhetyöstä kolmannen sektorin järjestöjen palveluiksi sekä seurakuntien perhetyöksi (Rönkkö & Rytönen 2010, 27–29). Peruspalvelujen yhteydessä käytettävää perhetyön käsitettä tulee sen eteen selkeästi liittää jokin määrite, esimerkiksi neuvolan perhetyö, varhaiskasvatuksen perhetyö tai lastensuojelun perhetyö (Vuorinen 2010, 14.)

Monissa kunnissa tarjottava perhetyö tunnetaan vain lastensuojelun avohuollon tukitoimena, kun taas toisissa kunnissa se voi olla neuvolankin perhetyötä. Sosiaaliportin (2012) mukaan, kun perhetyötä järjestetään ennaltaehkäisevänä tukitoimintana, kohderyhmänä ovat kuntalaiset ja kaikki palvelualueen piiriin kuuluvat. Tällöin myös perhetyön palvelun piiriin pääsemisen kynnyks on matala.

Matalan kynnyksen ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä on tuki ja erityinen tuki, jota annetaan äitiys- ja lastenneuvoloissa, päivähoidossa, kouluissa, nuorisotyössä sekä muussa sosiaali- ja terveydenhuollossa, mikä määrittyy lastensuojelulain mukaan aina silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakas (Lastensuojelulaki 12.2.2010/88). Näiden matalan kynnyksen paikkojen perustehtävänä on yhteydenpito vanhempiin, vanhempien tapaamisten järjestäminen lasten asioissa ja tiivis yhteistyö perheen ja perhettä auttavien tahojen kanssa (Rönkkö & Rytönen 2010, 30).

Ennaltaehkäisevä perhetyö

Ennaltaehkäisevä perhetyö on lapsiperheille suunnattua kokonaisvaltaista tukemista, jossa perhe huomioidaan kokonaisuutena, mutta myös perheenjäsenten yksilöllisiä tarpeita huomioidaan. Jos kyseessä on muu, kuin lastensuojelun

perhetyö, se voi olla vapaaehtoisuuteen perustuvaa, eikä tällöin vaadi asiakkuutta lastensuojelussa (Sosiaaliportti 2012). Ennaltaehkäisevään eli varhaisen puuttumisen tarjoamaan tukea tarvitsevat perheet, joissa on pitkään ollut ongelmia tai lasten ja vanhemman turvallisuuden takaaminen vaatii puuttumista. Lähtökohtana perhetyölle kuitenkin on perheiden omasta elämästä lähtevät tarpeet, mitkä esimerkiksi liittyvät lasten kehitys- kasvatuskysymyksiin, vanhemmuuden tukemiseen, elinolojen järjestämiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen (Rönkkö & Rytönen 2010, 27–29).

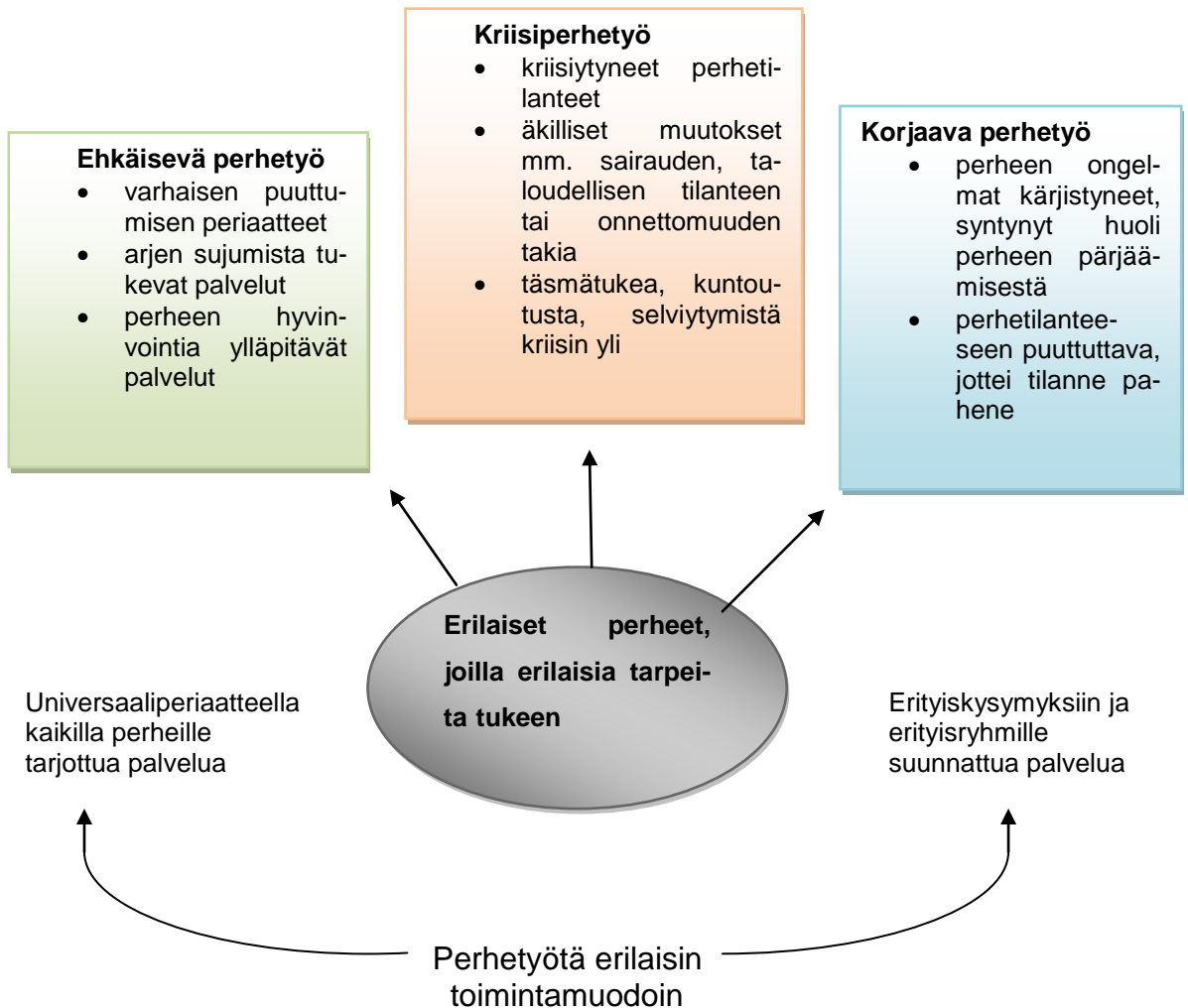
Ennaltaehkäisevä perhetyö on yhteistyötä perheen kanssa, jonka tavoitteena on perheiden omien voimavarojen käyttöönoton ja elämänhallinnan tukeminen, sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen. Siihen voi liittyä vanhemmuuden tukemista, lasten hoidollisiin tai kasvatuksellisiin asioihin ohjaamista, arjen hallintaa erilaisissa tilanteissa, perheen vuorovaikutustaitojen tukeminen ja sosiaalistaminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen. (Sosiaaliportti 2012.) Ennaltaehkäisevä perhetyö voi siis olla melkein mitä tahansa toimintaa, jossa kohderyhmänä on koko perhe.

Neuvolan perhetyö

Neuvolan perhetyön on tärkeä varhaisen tuen palvelu. Neuvolan perhetyö ei kuitenkaan ole neuvolatyötä, mikä taas on keskeinen osa ehkäisevää kansanterveystyötä. Neuvolan perhetyön piiriin asiakas pääsee lasten-/ äitiysneuvolatyön ohjeistamana tai itseohjautuvasti. Neuvolan perhetyön tarkoituksena on osana peruspalveluja varmistaa, että perhe saa tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti. Perheille annettavaa tukea tarjotaan esimerkiksi perhekeskustoimintamallin mukaisesti, jolloin pyritään pitämään tuen vastaanottamisen kynnystä matalana. Varhainen tuki voi hyvässä tapauksessa estää perheiden ongelmien kasaantumisen ja tilanteiden kriisiytymisen. (Sosiaaliportti 2012.)

Osa neuvolan perhetyöstä, kun myös osa avohuollon perhetyöstäkin tarjoavat yhteistyössä neuvoloiden kanssa perheille suunnattua perhevalmennusta. Perhevalmennusta tehdään tiimityönä monen eri ammattikunnan edustajan kanssa (Rönkkö & Rytönen 2010, 31). Perhevalmennus on pääsääntöisesti ensim-

mäistä lastaan odottaville äideille ja isille tarjottava palvelu, jossa heidät perehdytetään tulevan perheenjäsenen saapumiseen, synnytykseen ja kaikkeen vauvanhoidosta parisuhteen ylläpitämiseen.

Kuvio 2. Perhetyö ja perheiden erilaiset tarpeet. (Rönkkö & Rytönen 2010, 33).

3.2 Perhetyö lastensuojelussa

Perhetyö – nimikkeellä voidaan hyvin erilaisin menetelmin ja eri toimintamuotoja apuna käyttäen tehdä työtä. Perhetyön määrittely on haastavaa, jonka toimesta sen sisältö, toimintamuodot, tavoitteet, tekijät ja organisointi vaihtelevat eri paikkakunnilla. Perhetyö on vakiinnuttanut asemansa kuntien päivittäistoimintaan. (Sosiaaliportti 2012).

Lastensuojelun avohuollon tukitoimena tehtävässä perhetyössä, tulee aina tehdä päätös ja asiakassuunnitelma. Asiakassuunnitelmaan ja päätökseen tulee kirjata kaikki tukitoimen tavoitteet, suunnitelmat ja työskentelyn tarve heti työskentelyprosessin alkaessa (Sosiaaliportti 2010). Suunnitelma laaditaan aina yhdessä perheen kanssa, minkä avulla pyritään myös motivoimaan ja sitouttamaan perhettä yhteiseen työskentelyyn. Myös lastensuojelulaissa veloitetaan sosiaalihuollon järjestämään perhetyötä lastensuojelun avohuollon tukitoimena (Sosiaaliportti 2012).

Lastensuojelun perhetyö kuuluu osana lastensuojelulain mukaista avohuollon tukitoimenpiteenä toteutettavaa lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua. Kunnan velvollisuus on tätä tarpeen mukaan järjestettävä perheille. Lastensuojelun perhetyötä tarjotaan perheille, jossa elämäntilanne on kriisiytynyt tai perheen ongelmat kärjistyneet niin, että syntyy huoli lasten ja perheen pärjäämisestä (Sosiaaliportti 2012). Perhetyön tuen piiriin voi siis kuulua tilapäistä tukea tarvitsevat perheet ja myös perheet, jotka tarvitsevat pitkäaikaisempaa lastensuojelun asiakkuutta (Vuorinen 2010, 18.) Lastensuojelulaki velvoittaa sosiaalihuollosta vastaavan organisaation viipymättä ryhtymään, jos *1) kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) lapsi käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään.* (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Lastensuojelun perhetyö tarvitsee alkaakseen lastensuojelunilmoituksen, minkä jälkeen tehdään selvitys ja ammatillinen arvio perheen tilanteesta. Mahdollinen huoli perheestä saattaa syntyä ongelmista, mitkä saattavat liittyä elämäntapaan, vanhempien kykyyn huolehtia lapsistaan ja heidän turvallisuudestaan. Huoli on usein syntynyt jollakulla lapsen elinpiirissä olevalla tai työskentelevällä henkilö-

lä. Syynä huoleen voi olla jokin muukin, miksi perheenjäsenten turvallisuus ja hyvinvointi on uhattuna. Näitä erilaisia puuttumisen keinoja voivat olla esimerkiksi haitallisen elämäntilanteen, kuten jatkuneen perheväkivallan pysäyttäminen, kontrolloikeinoin perheen tilanteeseen puuttuminen tai perheestä tehtävä arviointi. Tällainen korjaava perhetyö on usein tavoitteellista perheen tilanteen selvittelyä ja yhdessä sovittuihin muutoksiin tähtäävää. (Rönkkö & Rytönen 2010, 34.)

Lastensuojelulain perusteluissa perhetyöllä voidaan tarkoittaa esimerkiksi perheen kotona tehtävää perhetyötä, joka voi olla perhetyöntekijän antamaa lastenhoito-, keskusteluapua ja tukea erilaisissa arjen toiminnoissa. Perhetyöllä voidaan muun muassa tukea kasvatuksellisissa asioissa, kuten vanhemmuudessa ja sen tuomassa vastuussa ja roolissa. Paljon tehdä myös vanhemmuuden arviointia ja järjestetään lapselle hänen hyvinvointiaan tukevaa toimintaa, kuten viedään harrastusten pariin tai muihin aktiviteetteihin. Perhetyö on usein käytännön avun ja psykososiaalisen tuen yhdistelmä (Sosiaaliportti 2012).

Perhetyön keskipisteenä on aina ensisijaisesti lapsen edun turvaaminen vaikka työtä tehdään yhteistyössä koko perheen kanssa. Perhetyö on lähelle asiakasta viety ja perheen omia voimavaroja tukeva työmuoto, joka osana lastensuojelutyötä ei kuitenkaan ole pelkästään tukea antava, vaan kontrollin elementit ovat aina myös läsnä (Sosiaaliportti 2012.) Usein perheiden tukeminen nähdään helpommin perhetyönä toteutettavaksi tehtäväksi, vaikka lapsen edun turvaaminen kuuluu kaikkien lastensuojelutyötä tekevien ammattihenkilöiden keskeisiin periaatteisiin.

Ennaltaehkäisevät, neuvolan ja lastensuojelun perhetyöntekijät tai perheohjaajat ovat useimmiten koulutukseltaan sosiaali- ja terveystieteiden ammattilaisia, kuten lähihoitajia, perhetyöntekijöitä tai esimerkiksi ammattikorkeakoulusta valmistuneita sosionomeja.

3.3 Perheryhmien esittely

Salon kaupungin avohuollon perheryhmä

Perheryhmä Tuike on vuonna 2009 sosiaalitoimen avohuollon kuntoutus- ja tukimuotona perustettu ryhmä salolaisille pienten lasten perheille. Palvelu tarjoaa suljetun perheryhmän tarkoin valituille perheille. Ryhmä tarjoaa päivätoimintaa kahdesti viikossa 6 kuukauden ajan noin 30 kertaa. Ryhmän tavoitteena on tukea ja vahvistaa vanhemmuutta, vuorovaikutustaitoja lapsen ja vanhemman välillä, edistää ja motivoida elämänhallintaa ja etsiä ratkaisuja tulevaisuuden suhteen, tuoda iloa ja voimavaroja arkeen, tarjota vertaistukea työntekijöiden ohjaamana sekä palveluohjausta. (Perheryhmä Tuike 2012).

Ryhmään ohjautuvat perheet, joilla on tuen tarvetta lapsen ja vanhemman välisessä kiintymyssuhteessa tai vuorovaikutuksessa. Usein vanhemmilla on uupumusta, väsymystä tai mielialan laskua, minkä vuoksi vanhempi tuntee epävarmuutta arjessa suoriutumiseen. Perheryhmään asiakasperhe ohjautuu neuvolan, perheneuvolan tai sosiaalitoimen ohjaamana. (Hollmén 2012).

Yleisimmin ryhmään ohjautuvilla vanhemmat tai toinen vanhempi on mielenterveys- tai päihdekuntoutuja. Ryhmään voi samanaikaisesti osallistua noin viisi perhettä, joiden luo tehdään ryhmän lisäksi yksilöllisiä kotikäyntejä. Ryhmän osallistumisen aikana voidaan myös tehdä perhetilanteiden arviointia. (Hollmén 2012).

Kaarinan kaupungin neuvolan perhetyö

Neuvolan perhetyö Kaarinassa on ennaltaehkäisevää ja palveluohjauksellista lyhytkestoista tukea, neuvontaa ja ohjausta. Neuvolan perhetyö on lastensuojelun alaisuudessa, mutta asiakkaat eivät kuitenkaan kuulu lastensuojelun piiriin. Perhetyössä tavoitteena on sopivien ratkaisujen ja toimintatapojen löytämistä yhdessä perheen kanssa päivittäiseen arjenhallintaan. Perhetyön tehtävänä on joskus myös kannatella perhettä haastavissa elämäntilanteissa, kun perhe esi-

merkiksi odottaa sopivan tukipalvelun saatavuutta. (Kaarinan neuvolan perhetyö 2012).

Perhetyön kesto riippuu perheen tarpeesta, mutta kuitenkin enintään 1-10 kertaa. Joskus voi olla poikkeuksia ja kesto pitkittyy muutamalla lisäkerralla ja toisinaan pelkkä puhelinsoittokin on tarpeeksi riittävä perheelle. Perhetyö on suunnattu alle 3-vuotiaiden kotihoidossa olevien lasten perheille. Kohderyhmässä on joskus poikkeuksia, jotka muokkautuvat tilanteen mukaan. Ketään ei kuitenkaan jätetä tuen ulkopuolelle. Perheet ohjautuvat joko itse tai äitiys- ja lastenneuvolan kautta neuvolan perhetyön asiakkaaksi. (Rantanen 2011).

Perhetyön ohella neuvolan perhetyö järjestää Kaarinan perhekeskus Oskariinassa kerran viikossa suljetun seitsemän äidin ja vauvan äiti-lapsi-ryhmän. Ryhmä on suunnattu 3-8kk ikäisen esikoislapsen äideille lapsineen. Äidit ja lapset ohjautuvat ryhmään lastenneuvolan terveydenhoitajien suosituksella. Ryhmään ei pääse kuka tahansa, vaan ehdokkaat haastatellaan perheryhmäohjaajien toimesta, jotka valitsevat lopulliset ryhmään pääsijät. Vuodessa järjestetään aina kaksi ryhmää, yksi keväällä ja yksi syksyllä. (Kaarinan neuvolan perhetyö 2012).

Turun kaupungin lastensuojelun perhetyö

Turun Kaupungin lastensuojelun perhetyö on tukitoimintaa perheille, joissa tarvitaan tukea. Perhetyö on jaettu neljään eri alueeseen kaupungin suuren koon vuoksi. Alueita ovat itä, länsi, pohjoinen ja etelä. Kullakin alueella on omat erilliset paikkansa perheryhmille. Lastensuojelun perhetyön suuntautuu asiakasperhe, jonka tavoitteena on selviytyä itsenäisesti arkipäiväisistä asioista. (Turun Kaupunki 2012).

Lastensuojelun perhetyöhön saamisen kriteerinä on lastensuojelun asiakkuus ja oman sosiaalityöntekijän arvio. Lastensuojelun asiakkaaksi tullaan oman asuinalueen sosiaalityöntekijän ohjaamana. Lastensuojelun perhetyö on yksi keino auttaa ja tukea lasta tai nuorta sekä koko perhettä heidän omassa arjessaan. Toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi edellytetään koko perheen sitoutumista

perhetyöhön. Perhetyön keskeisenä tehtävänä on auttaa perhettä löytämään omat voimavaransa sekä toimiva tukiverkosto. (Hakala 2012).

Perhetyöntekijän keskeisin työnkuva on lapsen edun huomioiminen työskentelyssä, vanhempien tukeminen kasvatuksessa, ohjaaminen arjen hallinnan ja normaalin arjen kulun mallintaminen perheille, palveluohjaus sekä kokonaisvaltainen vanhemmuuden ja vanhempien jaksamisen tukeminen. (Hakala 2012).

4 YHTEISÖLLINEN OPPIMINEN

4.1 Taustaa yhteistoiminnallisesta oppimisesta

Vanha suomalainen sananlasku ”Ei kaikki mieli yhden ihmisen päässä” antaa ymmärtää, että yhdessä saadaan aikaan enemmän kuin yksin puurtaessa. Näin kertovat Lavonen ja Meisalo sivuillaan (Yhteistoiminnalliset työtavat 2012), jossa he ovat suunnitelleet yhdessä tekemisen tärkeyttä, yhteisen tavoitteen asettamista ja sen saavuttamista sekä yritysmaailmassa että koulumaailmassa. Yhdessä oppimisella, toisilta oppimisella ja toisten auttamisella tavoitellaan sosiaalista muutosta, jossa avaramielisyydellä, muutoksille alttiilla, ryhmäkeskusteluilla ja yhteisellä prosessoinnilla on keskeisiä piirteitä (Leppilampi, 2002, 291). Yhteisöllinen oppiminen onkin juurrutettu ihmisen moraaliseen ja sosiaaliseen suoriutuskyykyyn olla ottamassa vastaan tietoa ja antamassa vastavuoroisesti sitä takaisin (Celeste & Davidson 1998, 6).

Repo-Kaarenton (2010, 33) mukaan yhteistoiminnallinen oppiminen on 1970-luvulla syntynyt kasvatustieteellinen suuntaus, missä suuri opetusryhmä on järjestetty keskustelua käyviksi ja tehtäviä tekeväksi pienryhmiksi. Tämä toiminta perustuu 1930- 1950-luvuilla tehtyyn sosiaalipsykologiseen ryhmädynamiikan tutkimukseen. Lähestymistavassa on korostettu kunkin ryhmän jäsenen tehokasta osallistumista yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi ja ryhmän jäsenten myönteistä keskinäisriippuvuutta. Kaikenlainen kilpailu ryhmäläisten välillä pyritään vähentämään.

Teoria ekspansiivisesta eli yhteistoiminnallisesta oppimisesta käsittää oppimisen, jossa on tavoitteena annetun toimintalogiikan kyseenalaistamisesta ja radikaalista laajentamisesta. Oppimisen on tarkoitus avartaa toiminnan piiriä ja mahdollisuuksia uusille tasoille. Ekspansiivinen oppiminen on monivaiheinen ja yhteisöllinen prosessi, jossa tarkoituksena on luoda ja ottaa käyttöön uusi toiminnan malli ja logiikka. (Engeström 2004, 13.)

Yhteistoiminnallinen oppiminen pohjautuu behavioristiseen, kognitiiviseen, humanistiseen ja konstruktiviseen oppimismäntemyksen. Yhteistoiminnallisen oppimisen alkuaikoina oli vallalla behavioristinen oppimismäntemyks, jonka mukaan oppiminen on ärsykeen ja reaktion välistä yhteyttä ja sitä voidaan säädellä vahvistamalla toivottua vastavaikutusta. Opetukseen sovellettuna behaviorismi usein tarkoittaa, että oppimistilanteet ovat kontrolloituja ja opettajakeskeisiä. Kuitenkin behavioristinen opettajakeskeisyys vähenee, kun käytetään yhteistoiminnallista opetusmenetelmää. (Repo-Kaarento 2010, 34.)

Kognitiivista oppimismäntemystä alettiin soveltaa 1970-luvulta alkaen, jolloin myös kognitiivinen psykologia kehittyi. Oppiminen alettiin silloin nähdä tiedon toimivana prosessointina, jossa uusi asia liitetään osaksi aikaisempaa tietorakennetta. Tätä tietoa tuki myös kognitiivisen psykologian tutkimuksen käsitys oppimisesta tiedon prosessointina. Uusia inspiraatioita yhteistoiminnallinen oppiminen sai myös 1900-luvun jälkipuolella vaikuttaneista humanistisesta oppimismäntemyksestä, joka korostaa ihmisen vapaaehtoisuutta ja omaa aktiivisuutta tavoitteidensa saavuttamisessa. Oppimisen reflektointi on myös yhteistä yhteistoiminnalliselle oppimiselle ja humanistiselle oppimismäntemykselle. Nykypäivänä vallitsee konstruktivistinen oppimismäntemyks, jolla tarkoitetaan sitä, että oppija itse rakentaa tietonsa ja käsityksensä asioista. Täten kieli jäsentää ajattelua ja toimintaa tiedonrakentamisen prosessissa. (Repo-Kaarento 2010, 35.)

4.2 Yhteisöllinen oppiminen työvälineenä

Yhteistoiminnallinen työskentely on ryhmätyöskentelyä, missä kukin ryhmän jäsen kantaa vastuuta yhteisten tavoitteiden puolesta. Jokaisen tulisi pyrkiä työskentelemään sekä itsensä että ryhmänsä hyväksi tavoitellen hyviä oppimistuloksia. Luontevan yhteistyön ehtona on, että kukin ryhmänjäsen on omaksunut kaksi käsitystä: ryhmän jäsenten auttaminen niin oppimisessa kuin työskentelyssäkin ja kaikkien tehokas osallistuminen turvaa sen, että yhteistyö on hyväksyttävää ja kelpollista. (Sahlberg ja Leppilampi, 1994; Jacob 1999, 13; Philip & Cottell, 12). Tavanomaisen ryhmätyöskentelyyn verrattaessa yhteistoiminnal-

lisessa oppimisessa tarkastellaan opiskelijaa itse ajattelevana, itseohjautuvana, tahtovana yksilönä, jolle tulisi antaa vastuu omasta toiminnasta ja oppimisesta (Leppilampi, 2002, 291).

Yhteistoiminnallisessa oppimisessa on kysymys ryhmädynamiikasta ja vertais-tuesta. Se on alun perin kehitetty kouluopetukseen, mutta sen taustalla olevat ryhmädynamiikan lainalaisuudet pätevät myös aikuisryhmissä (Repo-Kaarento 2010, 37). Yhteistoiminnallinen oppiminen perustuu samanaikaiseen pienryhmi-en työskentelyyn, mikä vaatii ulospäin suuntautuneita ryhmässä toimimisen tai-toja ja vuorovaikutteista viestintää. Ryhmäjärjestelyillä mahdollistetaan avoin ja kattava vuorovaikutus ryhmäläisten välillä, mikä kannustaa tehokkaaseen toi-mimiseen ja puhumiseen (Repo-Kaarento 2010, 38.)

Levonen ja Meisalo (Yhteistoiminnalliset työtavat 2012) sivuillaan esittävät, että parhainta oppimisen iloa, myönteistä sosiaalista vuorovaikutusta sekä tukea oppimisprosessissa luo yhteistoiminnallinen työskentely. Ryhmä kokonaisuudessaan hyötyy yksilöiden erikaltaisista tiedoista ja taidoista niin, että mielekkyys opiskeluun kasvaa ja oppimistulokset paranevat.

4.3 Yhteistoiminnallisen oppimisen periaatteet

Kaikki ryhmätyö ei kuitenkaan ole yhteistoiminnallista. Yhteistoiminnalliseen työskentelyyn viittaa viisi periaatetta. Ensimmäinen periaate on, että ryhmässä opiskeltaessa jokaisen ryhmäläisen tulee olla myönteisen riippuvainen ryhmän jäsenistä sekä näiden osaamisista. Jokaiseen ryhmän saatuun tehtävään tarvitaan kunkin ryhmäläisen panostus, jotta tehtävä saadaan suoritettua.

Toinen periaate kattaa avoimen ja monitahoisen kanssakäymisen ryhmän jä-senten kesken. Selkeä ja avoin kanssakäyminen ryhmäläisten kesken on edel-lytys toimivalle yhteistyölle, jossa jokainen tuntee itsensä hyödylliseksi ja tar-peelliseksi.

Kolmannessa painotetaan yksilön vastuuta omasta ja muiden oppimisesta ja siitä, että ryhmä saa kiinni asetetusta päämäärästä. Tämän saavuttamiseen

vaikuttaa ryhmän koko ja tavoitteeseen pääsyyn tarvitaan jokaisen ryhmäläisen panostusta ja tietämystä siitä, mistä tehtävässä on kysymys, ovatko kaikki oppineet saman, ja että itsekin tietää oppineensa saman kuin muut.

Neljännessä puhutaan ryhmän toiminnan ja oppimisen arvioimisesta, jonka tulisi sisältää tehtävän suorittamisen lisäksi ryhmän sisäistä arviointia ja oman toiminnan pohtimista sekä oman oppimisen arviointia. Tällaisen jäsentämisen tarkoituksena on kehittää ryhmän ulospäin suuntautunutta käyttäytymistä ja saada harjoitusta rakentavan palautteen vastaanottamiseen ja antamiseen.

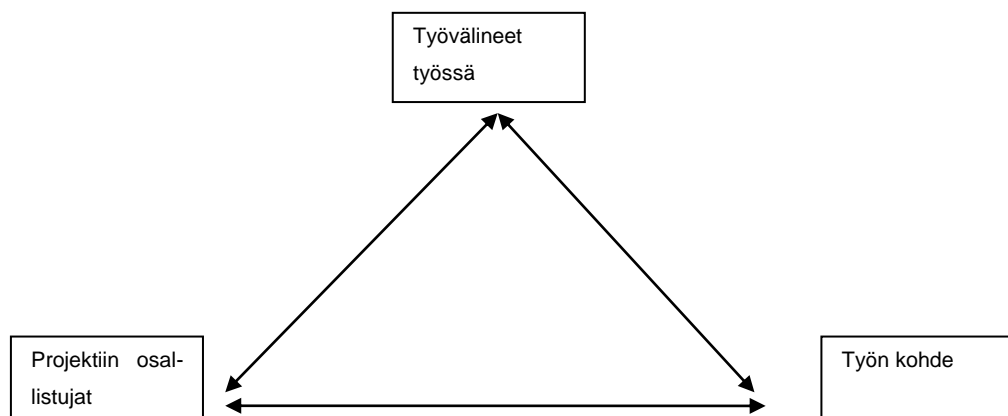
Viides periaate käsittää yhteistyötaitojen tunnistamisen ja kehittämisen. Yhteistoiminnallinen työskentely tarjoaa muun muassa ryhmän jäsenille mahdollisuuden harjoitella vuorovaikutustaitoja, päätöksentekoa, erilaisiin rooleihin liittyviä taitoja kuten johtamista ja suvaitsevaisuutta, keskinäistä kommunikointia ja ongelmanratkaisua. (Sahlberg ja Leppilampi 1994).

Kuvio 3. Yhdessäoppimisen keskeisiä periaatteita ja vaikutuksia. (Sahlberg & Leppilampi 1994, 76.)

Yhteistoiminnallisen oppimisen voimavarana on, että ryhmässä pystytään hyödyntämään erilaisuutta hyväkseen ja kaikilla on jokin taito tai kokemus jaettavana muille. Muuttuva maailma vaatii ihmisiltä vielä parempia taitoja toimia ja selvitä uusista olosuhteista yhdessä ja samalla toinen toista tukien (Sahlberg & Leppilampi 1994, 67).

Kuten Repo-Kaarento (2010, 38) kirjassaan toteaa, että ryhmässä olevien vastuu usein kevenee ja koska kullakin ryhmän jäsenellä on oma vastuualueensa huolehdittavana, se karsii ”vapaamatkustajat” yhteistoiminnallisen ryhmän jaloista. Jokainen jäsen vastaa yhdestä tai useammasta projektin osa-alueesta, vaikka työskentelyn lopputuloksena on kuitenkin yhteinen tuotos ja kokonaisuuden oppiminen. Yhteistoiminnallinen oppiminen opastaa ottamaan vastuuta muista sekä samalla huolehtimaan oman oppimisen kehittymisestä ja yhteisen paremman tuloksen saavuttamista (Sahlberg & Leppilampi 1994, 67)

Kuvio 4. Osaprojektin toimintajärjestelmän rakenne. (Toimintajärjestelmän rakenne: Engeström 2004, 10)

Laadullisesta toimintalogiikan syntyisestä puhuttaessa tarkoitetaan uuden kehityksen syntymistä, johon sisältyy aina pyrkimys parempaan ja samalla myös kamppailua ja vanhan särkemistä tai hylkäämistä (Engeström 2004,12). Yhteistoiminnallinen oppiminen on monivaiheinen, yhteisöllinen prosessi, jossa kehitetään ja otetaan käyttöön uusia toiminnan malleja. Tarkoituksena tällä menetel-

mällä on saada yhteisö tarkastelemaan itseään ja omaa toimintaansa. Yhteisö pohtii haastavia työtilanteita, jotka pyritään saamaan käännettyä oivalluksiksi erittelemällä hankaluuksien syitä ja syntyä muun muassa toimintajärjestelmän mallin (kuvio 3.) avulla. (Engeström 2004, 14.)

Aiempien kehitysvaiheiden ja ristiriitojen tunnistamisen avulla päästään hahmottelemaan toiminnan lähikehityksen vyöhykkeitä ja päästään myös toteuttamaan käytännön kokeiluja uuden toimintatavan rakentamiseksi (Engeström 2004, 14). Tutkimuksessani on haluttu viitteellisesti tutkia osaprojektin uutta ryhmätyöskentelymallia Engeströmin toimintajärjestelmämallin mukaisesti (kuvio 3.). Toimintajärjestelmämallissa projektiin osallistujat linkittyvät työskentelyvälineisiin, kuten tutkimuksessa perheryhmäohjaajat linkittyvät käyttäessään osaprojektin viitekehäksi työssään. Perheryhmäohjaajilla ja työvälineiden käytön päämääränä ovat työn kohde eli perheryhmien asiakkaat ja heidän kanssa työskentely. Engeström (2004, 10) myös viittaa, että toiminnan kohde ei häviä, vaikka siihen suuntautuvia tekoja suoritettaisiin uudelleen. Näitä toiminnan kohteita perheryhmissä ovat äidit lapsineen ja heihin suuntautuvia uudelleen toistettavia tekoja ovat osaprojektin viitekehysten käyttö työvälineenä.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimustavoitteet ja – tehtävät

Työ on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Hakalan (2007,19) mukaan moni laadullinen tutkimus on jonkin isomman tutkimushankkeen tai projektin esitutkimus. Yleensä kvalitatiivista ja kvantitatiivinen työ erotellaan toisistaan, mutta on myös mahdollisuus pitää molempien analyysia tiettyssä mielessä jatkumona, ei vastakohtina tai toisensa pois sulkevinä analyysimalleina (Alasuutari 1999, 37).

Vuorovaikutuskylpy-projektin perheryhmäsovellutuksen osaprojektin tavoitteena on soveltaa projektin viitekehyksiä ryhmätyöskentelyn tasolla. Näitä sovellettavia osa-alueita ovat kiintymyssuhdeorientoitunut työskentely, reflektiivinen työote ja toiminnallisuus. Tärkeimpänä osaprojektin kehittämistyössä on, että projektissa mukana oleville perheryhmäohjaajille tarjotaan mahdollisuuksia reflektoida omaa työtään ja soveltaa sekä kokeilla uudenlaisia lähestymistapoja. Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä on haastattelujen kautta tutkia perheryhmien ohjaajien kokemuksia osaprojektiin osallistumisesta ja selvittää miten osallistujat kokivat hyötyneensä osaprojektiin osallistumisesta.

Tutkimustehtävät:

1. Miten perheryhmän ohjaajat ovat kokeneet osaprojektin ja siihen kuuluvat osiot? (koulutuspäivät, vertaistapaamiset ja konsultaatiokäynnit)
2. Miten ohjaajat ovat hyötyneet osallisuudesta osaprojektiin ja miten osallisuus on vaikuttanut työhön?
3. Mitä ohjaajat ovat oppineet itsestään osaprojektin aikana ja ovatko saaneet uusia näkökulmia työhönsä?
4. Miten yhteisöllinen oppiminen näkyy kolmen ohjaajatyöparin näkökulmasta osaprojektissa?

5.2 Tutkimusmenetelmät ja aineiston keruu

Tutkimuksen tekemistä ja aineiston keräämistä varten tarvitsin kultakin mukana olleelta kaupungilta tutkimusluvut. Olin sopinut Maarit Linnavuoren kanssa, että haen luvan myös Turun Ensi ja Turvakoti ry:n yhdistyksen toiminnanjohtajalta, koska Vuorovaikutuskylpy-projekti on yhdistyksen toimintaa. Osaprojekti toimii yhdistyksen alaisuudessa, jolloin myös projekti toimii opinnäytetyöni tilaajana. Tutkimusluvut (4kpl/ Liite 3.) hain huhtikuun alussa ja toukokuun loppuun mennessä sain luvat kaikkiin haastatteluihin. Tein kolme haastattelua, jossa haastattelin työparit pareittain, jotta toinen pystyy täydentämään toista omilla havainnoillaan ja kokemuksillaan. Näin myös projektin aikaiset koulutukset ja tapaamiset muistuvat paremmin mieleen.

Turun haastattelun tein toukokuun lopussa heidän omassa perheryhmän toimipaikassaan perheryhmätyöntekijöiden jäädessä lomalle. Kesäkuun alussa kävin haastattelemassa Salon perheryhmäohjaajia Salon kaupungintalolla heidän omassa työhuoneessaan. Puolessa välissä kesäkuuta haastattelin Kaarinan perheryhmäohjaajat heidän toimistollaan Kaarinan Terveysasemalla sijaitsevis- sa tiloissa.

Haastatteluissa käytin toimeksiantajan kanssa yhdessä laadittuja kysymyksiä ja nauhuria. Haastattelussa käytin muotona parihaastattelua, jossa työparit saavat yhdessä vastata ja täydentää toisiaan. Hirsjärvi & Hurme (2001, 61) toteavat, että haastattelulajeja on monia, mutta niin on myös monia eri tapoja käytännössä toteuttaa haastattelukin. Tein kaikki haastattelut työparien työpaikalla tai heidän toimistollaan. Itse koin tämän parhaana mahdollisena ympäristönä työskennellä, koska yhteisten aikataulujen sopiminen oli hankalaa, en lähtenyt vuokraamaan erillistä tilaa, ja haastateltavien kannalta oli helpompaa työn lomassa osallistua haastatteluihin.

Haastattelu on yksi käytetyimpiä tiedonkeruumuotoja, joka on myös erittäin joustava menetelmä ja se sopii hyvin moniin tutkimustarkoituksiin. Haastattelussa kielellinen vuorovaikutus on suorassa kontaktissa tutkittavan asian tai henki-

lön kanssa. Tämän tilanteen vuoksi on myös mahdollista saada haastatteluvastauksien taustalla olevia motiiveja esiin. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 34).

Haastattelun kysymykset laadittiin yhdessä toimeksiantajani Maarit Linnavuoren ja Saara Jaskarin kanssa, kun tutkimusluvut olivat kunnossa. Alustavia hahmoitelmia kysymyksistä kirjoitettiin muistiin jo osaprojektin edetessä. Lopulliseen muotoon kysymykset muokattiin toukokuun 2012 aikana. Hakala kertoo (2007,14) tutkimuksen eri vaiheista ja siitä, miten tutkija huomaa tutkimustehtävään määriteltäessä, että tutkimustehtävän muoto usein antaa jo riittävän vihteen tulevista menetelmällisistä lähtökohdista ja toimivan metodisen käsityksen valinnassa.

Tutkimukseni tavoitteena on tuoda julki osaprojektissa mukana olleiden perheryhmäohjaajien omia kokemuksia omasta oppimisestaan perheryhmäsovelluksen aikana. Hakalan (2007, 19) mukaan juuri tutkimuksen kohteena olevien toimijoiden omien kokemusten esille tuominen on ensisijainen tavoite laadulliselle tutkimukselle ja tämä voi myös antaa äänen sellaiselle ryhmälle, jolla sitä ei perinteisesti ole ollut. Osaprojektissa mukana olleiden ohjaajien kokemukset tulevat esille alueseminaareissa, jotka pidetään syksyn 2012 aikana kunkin yhteistyökaupungin omien ohjaajien ja heidän verkostojensa kesken. Näissä seminaareissa kerron tutkimukseni tuloksia ja analysoin niitä.

Laadullisen tutkimuksen aineistoa tarkastellaan usein kokonaisuutena, jolloin sen ajatellaan valottavan jonkin ymmärretyn sisäisesti loogisen kokonaisuuden rakennetta. Yleensä kun aineisto koostuu erillisistä tutkimusyksiköistä, esimerkiksi yksilöstä yksilöhaastatteluun, argumentaatiota ei voida rakentaa yksilöiden eroihin eri ”muuttujien” suhteen tai tilastollisesti näiden erojen yhteyksiin muihin muuttujiin. Kaikki laadullisessa tutkimuksessa luotettavina pidetyt ja selvitettävään kuvioon kuuluviksi katsotut seikat pitäisi kyetä selvittämään siten, että ne eivät olisi ristiriidassa esitetyn teorian kanssa. (Alasuutari 1999, 38)

Tutkimuksellisen opinnäytetyön erottava tunnusmerkki on, että kyseessä oleva työ on jonkin selvitys tai tutkimus, jonka tieto kerätään tietyltä kohderyhmältä. Kyseessä voi olla myös soveltava tutkimus, mutta ei kuitenkaan perustutkimus.

Tämän opinnäytetyön tunnusmerkkeihin kuuluu myös kriittinen tarkastelutapa tutkittavaa asiaa kohtaan ja tiedon tuottaminen. Mitään varsinaista uutta ja innovatiivista kehittämistä ei tutkimuksellisessa opinnäytetyössä ole tarkoitus tuottaa. Muita tunnuspiirteitä ovat tutkimusorientoitunut työote, joka on usein etukäteen suunniteltu työskentelytapa ja aina tutkimussuunnitelman mukainen. Tutkija ei myöskään tarvitse toimijajoukkoa vaan voi työskennellä yksin. (Salonen 2011)

Toimeksiantajaltani saatujen tavoitteiden varjolla oli minulle opinnäytetyöni alusta alkaen selvää, että kerään haastatteluaineistoni puolistrukturoitua haastattelumenetelmää käyttäen. Koska tehtävänäni oli selvittää perheryhmäohjaajien omaa oppimista ja kehittymistään sovellutuksen aikana, niin koin haastattelun siihen sopivimmaksi tavaksi. Puolistrukturoitua haastattelua voidaan myös kutsua teemahaastatteluksi, kuten Hurme ja Hirsjärvi (2001, 47) kutsuvat. Puolistrukturoitu haastattelu poikkeaa strukturoidusta siinä, että kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat, mutta ei käytetä valmiita vastausvaihtoehtoja, vaan haastateltava saa vastata omin sanoin (Eskola & Suoranta, 1998, 86). Tekemäni ja käyttämäni haastattelurunko on tämän opinnäytetyön liitteenä (Liite1).

Opinnäytetyöni edetessä ja haastattelun tallentamista pohtiessani päädyin siihen, että käytän kaikissa haastatteluissa nauhuria. Näin sain tallennettua kaikki haastattelut suoraan nauhurista tietokoneelleni, josta ne oli helppo myöhemmin kirjoittaa auki tuloksia varten. Koin nauhurin käytön erittäin hyödyllisenä keskustelemaan haastatteluilmapiirin luomiselle, vaikka haastattelujen alussa haastateltavia hieman nauhurin läsnäolo jännittikin. Jännitys kuitenkin purkautui nopeasti ja haastattelut sujuivat luontevammin, kun ei koko ajan tarvinnut kirjoitella muistiinpanoja.

5.3 Tutkimusaineiston analysointi

Monista tarjolla olevista analyysimenetelmistä saattaa olla vaikeaa löytää omaan työhön sopivaa. Analyysitapojen tuntemus auttaa huomattavasti eteen-

päin oman laadullisen aineiston kanssa (Eskola & Suoranta 1999, 161). Analyysiin kannattaa panostaa aikaa, jotta voi suhtautua varovaisesti erotteluiden tekemiseen ja tyyppittelyyn. On ilmeisen selvää, että jos tehdään erotteluja ja tyyppittelyjä paljon, on jokseenkin vaikea muotoilla poikkeuksetonta sääntöä, jolla nämä erot liittyvät toisiinsa. Tämän vuoksi laadullisessa analyysissä on ehdottoman tärkeää pyrkiä pelkistämään raakahavainnot mahdollisimman suppeaksi havaintojen joukoksi. (Alasuutari 1999, 44).

Laadullisen aineiston käsittely sisältää monia eri vaiheita. Keskeisiltä osiltaan se koostuu sekä analyysistä että synteisistä. Usein analyysillä tarkoitetaan koko aineistonkäsittely prosessia, alkuvaiheista aina tulkinnallisiin lopputuloksiin asti. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 143).

Käytin haastatteluissa nauhuria, jotta saisin kaikki materiaalin tarkasti tallennettua. Tarvittaessa pystyn kuuntelemaan haastatellut nauhoitukset uudelleen ja tarkistamaan yksityiskohtia. Tämä edesauttoi minua aineiston käsittelyssä puhtaaksikirjoittaessani eli litteroidessani nauhoittamani teksti sanasta sanaan auki. Litterointia tehdessä ei koskaan tavoiteta alkuperäistä puhetilannetta, jolloin haastattelun aikaisia verbaalisia ja ei-verbaalisia nyansseja ei täydellisesti tavoiteta ja tämän vuoksi litterointi onkin tutkijan omien havaintojen ja valintojen tuotos ja sen vuoksi sellaisenaan aina epätäydellinen (Nikander 2010, 433).

Litterointi on usein työlästä ja hidasta ja siksi monien mielestä eniten aikaa ja sitkeyttä vaativa vaihe haastattelututkijan työssä (Hirsjärvi & Hurme 2001, 140). Haastatteluni kesto oli 20 minuutista 28 minuuttiin, vaikka kysymyspohja oli joka kerta sama. Haastatteluaineistoa syntyi litteroinneista yhteensä 39 sivua. Kaikki haastatteluaineisto on kirjoitettu sanatarkasti puhtaaksi tietokoneelle (fontti Arial, koko 12, riviväli 1), joten litterointivaiheeseen kului jonkin verran aikaa. Kaikki haastattelut tallensin erillisiksi tietokonetiedostoiksi, jotka myöhemmin tulostin paperille, jotta voin helpommin perehtyä saatuun aineistoon.

Litterointi on olennainen osa aineistoon tutustumista. Litteroidessa tulee pohdittua tutkimuskysymyksiä ja haastattelumateriaalia ja sitä, miten valtavasta tekstimassasta saa ongittua esille ne olennaisimmat asiat. Vaikka saatu haastatte-

luaineisto olisi litteroitu sanatarkasti äänenpainoja ja päällekkäispuhuntoja mukaan lukien, haastattelun arvo jatkokäytölle on minimaalinen, kun ottaa huomioon mukana olleiden henkilöiden etukäteen saatu informaatio haastattelutilanteesta, joten siksi on erittäin olennaista, että aineiston keräämistä koskevat sekä aineistoa kuvaavat tiedot tullaan kirjaamaan tarkasti ja huolella jo litterointivaiheessa (Kuula & Tiitinen 2010, 451). Nikander (2010, 433–434) antaa ymmärtää, että tutkijan työote, tekemät päätökset sekä miten ja mitä litteroidaan, saattavat yhdessä rakentaa tutkijan huomaamatta haastateltavista tutkijan esiymmärrystä vastaavan tarinan. Kokoon kerätty, mutta tosin käsittelemätön aineisto mahdollisesti näyttäytyy tutkijalle kohtalaisen hahmottomalta massalta, mikä koostuu ääninauhoitettusta ihmisten puheista (Ruusu vuori ym. 2010, 13).

Analysoin tutkimusaineiston teemoittelemalla haastattelujen vastaukset ensin kunkin haastattelukerran mukaan, joista myöhemmin kokosin aineiston jokaisen tutkimuskysymyksen teeman pohjalta yhteen. Teemoittelulla yleisesti tarkoitetaan laadullisen aineiston purkamista ja jakamista erilaisten aihepiirien mukaan. Luokittelun jälkeen aineistosta etsitään alustavasti varsinaisia teemoja, jonka ideana on etsiä aineistosta tiettyjä teemoja kuvaavia näkemyksiä (Opinnäyetyöpankki 2012).

Tutkimus ei vielä ole valmis analysointivaiheen jälkeen. Saatuja tuloksia on tulkittava ja selitettävä. Tulkinnalla tarkoitetaan aineiston analyysissä esiin nousseiden merkitysten selventämistä ja pohdintaa. (Hirsjärvi ym. 2001, 211; Ruusu vuori ym. 2010, 15) Tulososiossa kuvaan perheryhmäohjaajien kokemuksia ja tulkintoja korostaen ne tekstistä erilleen sitaatein. Keskityin tutkimustuloksissa vastaamaan selkeästi tutkimustehtäviin ja sitä kautta pohtimaan perheryhmäohjaajien kokemuksia osaprojektista.

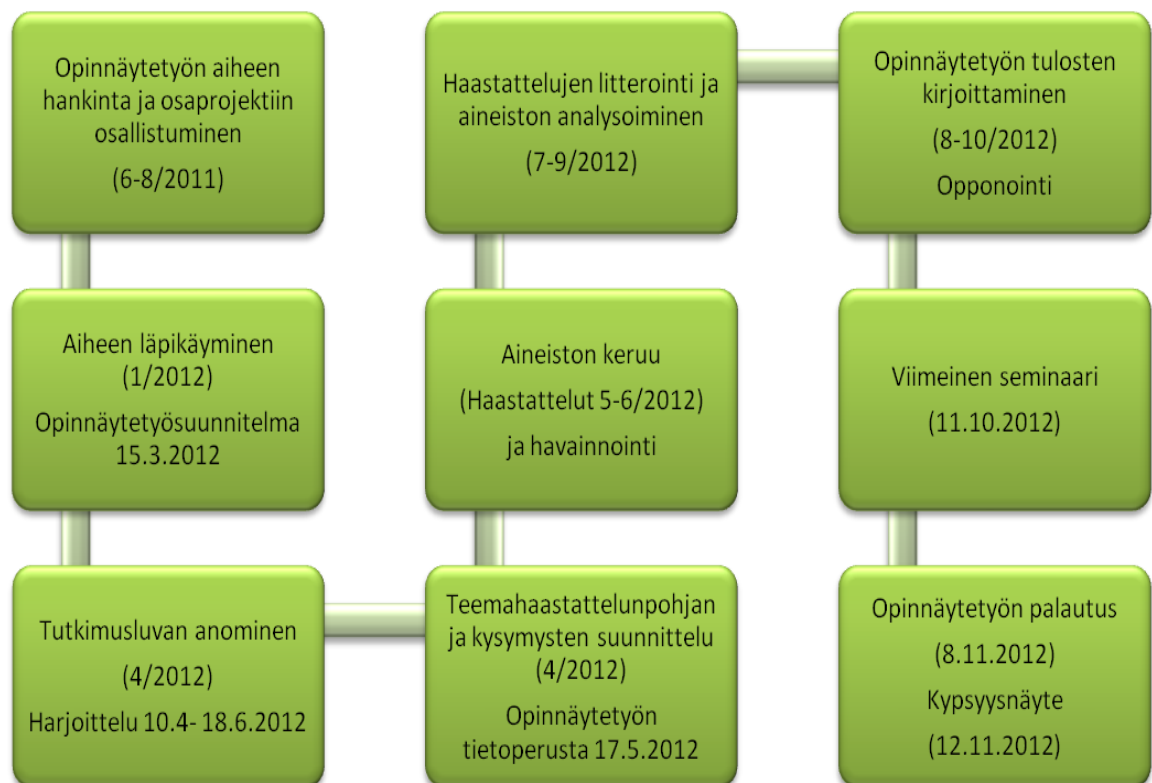
5.4 Tutkimusjoukko ja aikataulu

Tutkimusjoukko muodostui Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektitoiminnassa mukana olevien yhteistyökaupunkien perheryhmien ohjaajista. Nämä kolme osallistuvaa kaupunkia ovat Turku, Kaarina ja Salo ja niiden perheryhmät. Kus-

sakin perheryhmässä on kaksi ohjaajaa eli osaprojektissa on mukana yhteensä kuusi perheryhmäohjaajaa. Päätös tutkittavien osallistumisesta tutkimukseen suurena vaikuttajana ovat tutkimuksen tekijät ja haastateltavien mahdollisuus päästä vaikuttamaan tutkimuksen kautta. Näin päästä kertomaan tavallisen ihmisen kokemuksia ja näkemyksiä sekä samalla päästä kokemaan jotain uutta ja erilaista (Kuula & Tiitiäinen 2010, 447).

Oma opinnäytetyöni aikataulu on edennyt kuvaamani aikataulun mukaisesti (kuvio 5.). Kesäkuussa 2011 olin ensimmäisellä tapaamisella toimeksiantajani kanssa. Kävimme alustavasti läpi, mitä tulevaan opinnäytetyöhöni liittyy. Aloitin perheryhmäsovellutus-koulutuspäivillä osallistumisen 17.8.2011, josta lähtien olen noin kerran kuukaudessa osallistunut osaprojektin etenemiseen.

Varsinainen ensimmäinen opinnäytetyön ohjaus oli tammikuussa 2012, jolloin kävimme toimeksiantajani kanssa yksityiskohtaisemmin läpi, mitä hän toivoo minun tutkivan työssäni.

Kuvio 5. Opinnäytetyön aikataulu.

Työni eteni odotetusti kevään aikana. Maaliskuussa oli opinnäytetyösuunnitelma valmis ja huhtikuussa lähetin tutkimuslupa-anomuksen kullekin kaupungin sosiaalipalveluiden päättäjälle sähköpostitse. Tutkimusluvut sain toukokuun 2012 mennessä kaikilta osallistuvilta kaupungeilta. Suuntaavan harjoitteluni tein 10.4 ja 18.6.2012 välisenä aikana kahdessa eri perheryhmässä Salon perheryhmäyksikköön ja Turun yhteen perheryhmäyksikköön. Näin pääsin tutustumaan molempien perheryhmien toimintaan, minkä pohjalta on helpompi perehtyä tutkimukseeni ja samalla laajentaa omaa näkemystäni perheryhmäohjaajan työstä.

Huhtikuussa keskityin aiheen tietoperustan hankkimiseen ja opinnäytetyön kirjoittamiseen. Teemahaastattelurungon (Liite1) suunnittelin huhti-toukokuun vaihteessa ja touko-kesäkuussa osaprojektitoiminnan loputtua aloitin perheryhmäohjaajien haastattelut.

Kesä-heinäkuussa litteroin kaikki nauhoittamani haastattelut auki ja elokuussa aloitin aineiston läpikäymisen ja analysoinnin. Syksyn 2012 edetessä kirjoitin opinnäytetyöni tuloksia ja hioin opinnäytetyöni ulkoasua lopulliseen muotoon.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Tutkimuksen tulokset

Lähdin tarkastelemaan tutkimukseni tuloksia haastatteluista saatujen aineistojen ja teemoittelujen pohjalta. Haastatteluissa perheryhmien ohjaajat kertoivat omia näkemyksiään ja kokemuksiaan kuluneesta osaprojektitoiminnasta ja mahdollisista kehittämisosa-alueista. Kvalitatiivisen tutkimukseni tutkimuskysymyksiä tarkasteltiin selkeän teemahaastattelurungon avulla, jonka olin ennen haastattelua toimittanut sähköpostitse haastateltaville etukäteislukua varten. Näin jokaisella oli aikaa perehtyä kysymyksiin etukäteen ja moni olikin pohtinut valmiiksi, mitä haastattelussa haluaa tuoda osaprojektista ilmi.

Ohjaajien kokemukset osaprojektista

Tutkimustehtävissäni lähdin tarkastelemaan haastateltavien kertomuksia osaprojektin eri vaiheista. Ensimmäisessä tutkimustehtävässä tutkin miten ohjaajat kokivat osaprojektin. Moni ohjaajista oli oppinut paljon uudenlaisia tapoja ja havaintoja työhönsä. Näitä tapoja ja havaintoja, olivat kuvien käyttö, positiivien palautteen saaminen asiakkailta, äidin osallisuuden lisääminen ja lapsen tarpeiden sanoittaminen äidille. Toisille osaprojektin aihepiirit olivat hieman vanhan kertausta, mutta projektin aikana nekin vanhat tutut asiat tulivat konkreettisemmin reflektoitua omaan työhön ja työtapaan toimia asiakkaan kanssa.

..osa teoriapäivist oli ihan niin, kun hyvää uutta asiaa ja osa oli vanhaa tuttua. H1

..teoria ja vertaispäivien pohjalta, niin lapsen esiin nostaminen ihan selvästi ja se, et [...] vanhemmalta sitä reflektiivisyyden vaatimusta ja lapsen ymmärtämistä voidaan, niin ku enemmänkin vaatia... H4

..sen mitä itsest on havainnu ja oppinukkin uutta [...], kun laittanu asioita liikkeelle ja niin, kun lähteny refleктоimaan niit ihan toisella tavalla, et miten [...] missäkin tilanteessa toimii. H3

Vertaispäivistä pidettiin kovasti, mutta toiset olisivat halunneet niitä enemmän. Vertaispäivissä oli teoriaosioita, joissa osan haastateltavien mielestä käytiin kattavasti läpi osaprojektin omia viitekehyksiä.

Teoriapäivätkin mun mielest on ollu hyviä, et toisaalta nehän on ollu vähän semmonen ehkä pintaraapaisu, mut jotenkin semmosia tuttuja aiheita ja joihinkin [...] olis toisaalta voinu olla ihan niin ku koko päivänkin juttu...H5

..teoriapäivät on olleet antoisia, ne on olleet ammatillisuutta tukevia, osittain vanhan kertaamista, osittain uutta, tuonut uusia näkökulmia, tukemut sitä käytännön työn tekemistä. H4

..noi teoriapäivät, ni ne on vaik niist on tienny etukäteen niist aiheist aika paljon, ni sit ne on kuitenkin jotenkin heränny ehkä enemmän elämään täs täs niin ku työssä. H6

Haastatteluissa tuli esille, että tällaista järjestettyä vertaisryhmätoimintaa olisi hyvä olla enemmänkin. Nämä tukisivat perheohjaajan omaa ammatillista kehittymistä ja samalla ylläpitäisi ammattitaitoa.

..vertaispäivät on ollu hyviä, et niit on oikeastaan odottanu [...] mun mielest ollaan oltu aika syvällä kuitenkin syvillä vesillä siellä vertaispäivissäkin. H3

..ja auttanut reflektoimaan omaa työtään[...] ja on toivottavasti voinu antaa toisillekin jotain. H4

Osalla oli jo ennen osaprojektin alkua puutteellisia/huonoja kokemuksia esimerkiksi oman kaupungin järjestämästä työnohjauksesta. Nyt projektin myötä toisen projektivastaavan tekemät konsultaatiokäynnit vastasivat perheryhmäohjaajien mielestä työnohjausta ja vertaistukea, mikä tuli heille tarpeeseen. Virallista työnohjausta tämä ei kuitenkaan ollut, mutta perheryhmäohjaajat kokivat tämän silti erittäin tarpeelliseksi heidän oman ammatillisen jaksamisensa kannalta.

ja se on tavallaan semmosta mitä ehkä työnohjaukselta kaipais, mikä ei nyt oo niin ku mahdollista semmonen, et joku tulee ja vaan keskittyy siihen sun juttuun ja antaa niin ku siihen eväitä, eikä vain asiakkaisiin vaan myös siihen työn tekemiseen, ryhmän hallitsemiseen ja miten sä saat jostaikin asioita esiin...H4

..noi vertaispäivät, vaik ne on ollu aika erilaiset ne ryhmät mitä [kaupunki] ja tota [kaupunki] on, niin kyl siält kuitenkin saa sellast parempaa ehkä vertaistukee, mitä saa tuolt meijä,

meijä omist verkostoist[...] niin siihen ryhmän vetämiseen sellast vertaistukee löytyy sieltä..H5

Konsultaatiokäynneillä ryhmien asiakkaat pääsivät myös tutustumaan osaprojektin vetäjään hänen osallistuttua tiettyinä kertoina perheryhmäpäiviin. Toiset myös kokivat normaalin työarjen pyörittämisen melko hektisenä, jolloin konsultaatiokäynnit olivat hyvä hetki välillä pysähtyä pohtimaan tarkemmin omaa työtä. Osa myös toivoi, että konsultaatiopäiviä olisi ollut enemmänkin, mikä olisi tukenut omaa työtä perheryhmässä vielä enemmän.

..ne syksyn konsultaatiopäivät, jolloin hän kävi siäl meijän ryhmäs mukaan, niin oli tavallaan ehkä toimivampia, et hän oli siin tuli ryhmällekin tutuks, sillon se projekti ehkä paremmin linkitty siihen meijän toimintaan, niin ku myös niitte asiakkaitten kannalt..H6

..keskityttiin [...] siihen värileikki ja siihen aistimuksellisuuteen siten, niin ku tavallaan sitä käytiin läpi sit siellä loppukäynneillä ja ne oli kyl hyvät käynnit, et oppi paljon itsestä uutta ja siit omasta työtavasta. H3

..[Nimi] tietää tietty ehkä kaikkest parhaiten tän [kaupunki] toiminnan, ni hän osaa sillai suhteuttaa jotenkin ajatella ja kehitellä niit, niin ku siit toisaalta omastakin näkökulmasta, et ihan just semmosii oikei vinkkei, mitkä toimii ja on mahdollista toteuttaa siinä meijän meijä ryhmässä..H5

..mut toisaalta sit ne on taas ollu kyl ihan hyvii pysähtymisen paikkoi, niin ku tän perheryhmätoiminnan parissa. H6

Jokaiselle mukana olleelle perheryhmälle oli kehitelty oma kehittämistehtävä, jossa työparit tarkastelivat oman työskentelynsä kehittämistä ja parantamista asiakkaan näkökulmasta. Turussa keskityttiin ohjaajien omaan roolin tukemiseen vauvaperhetyöskentelyssä. Kaarinassa kehittämistehtävänä oli dokumentointi ja uuden työkalun kehittäminen heidän perheryhmilleen sopivaksi. Salossa taas kehittämistyön keskiössä oli toiminnallisten menetelmien ja värikylvyn kautta vanhemmuuden reflektiivisyyden tukeminen.

..mä kävin siinä värikylypohjaaja koulutuksen, niin siinä heräs heti se, et mä haluan ruvetta tekemään sitä [...] et voiski tehdä sen yhden äiti-lapsi-parin kans sitä värileikkiä ja tota sitten se, et se nauhotettiin ja se katsottiin asiakkaan kanssa, niin se oli hyvin opettavaisista [...] siinä näki sitä omaa toimintaa, et miten linkitty siihen äiti-lapsi-pariin siinä värileiki aikana.H3

..me ollaan varmaan just pohdittu, niin ku et et et miten me niin ku ohjaajana voidaan niin ku tehdä sitä laadukast työtä, mikä tavoittaa meijä asiakkaat, et se on heijän tasosta. H1

..meillä oli, niin ku tavallaan kehittämistehtävänä dokumentoida sitä sitä ryhmää, niin ku niille äideille...sillai vuorovaikutusta tukavalla tavalla...ja me ethtiin sellainen vauvakirjasysteemi. H6

Ohjaajien kokema hyöty osaprojektista ja sen vaikutus työhön

Tutkimustuloksissa tarkastelen nyt, mitä perheohjaajat ovat kokeneet hyötyvänsä osaprojektiin osallistumisesta ja mitä se hyöty on näkynyt omassa toiminnassaan. Osan mielestä osaprojektin myötä ovat asiakkaan tarpeet tulleet paremmin esille, ettei olla liikaa sokeuduttu omaan perhetyöntekijän rooliin vaan välillä annettu tilaa äidille havaita oman lapsensa tarpeet ilman sanoittamista. Myös haastateltavat ovat saaneet kertoa omista havainnoistaan, miten ovat kokeneet itse reflektoituneensa ja ovatko löytäneet uudenlaisia tapoja omaan työskentelyynsä.

Kyllä me on ainakin sellanen ymmärrys on tullut [...] että jokaisessa paikassa on erilainen asiakaskunta ja erilainen tapa työskennellä, et on tietysti saanut jostaikin uutta omaan työhönsä, mutta myöskin on niin kun ymmärtänyt joittenkin omien tekemisten arvon erilailla tai sen merkityksen erilailla. H4

..sanottaa sitä lasta viäl aina entistä enempi vaan ja sen lapsen ajatuksii sillä itselle, ko se äiti unohtaa sen lapse. H2

..se on jotenkin selkiyttänyt sitä, sitä ohjaajatyöskentelyä niin, ku on saanu peilauspintaa niihin muihinkin ryhmiin, ni ni sitä kautta on mun mielest tullu siitä semmost sitä reflektointii just. H3

..ehkä enemmän kiinnittää huomiota siihen, että [...] miten itse työskentelee tai ehkä siihen havainnointiin [...] vaikuttaa sit jotenkin monet asiat varsinkin vauvojen kans työskennellään, niin aina niin ku linkittyy siihen vuorovaikutukseen ja reflektointiin ja kiintymyssuhteeseen. H5

Ja ymmärrys siitä[...] et asiakkaal on prosessi ja miten me siihen liitytään ja miten se prosessi erenee. H4

..se vapautus siitä, että ei tarvi aina ryhmässäkään työskennellä koko porukan kanssa, et sä voit ottaa siältä, niin ku muutamia ja työskennellä heidän kanssa intensiivisemmin jotain ja sit on taas toisten vuoro saada se jollakin toisella kerralla. H3

Haastatteluissa selvisi, että haastateltavilla oli niin sanotusti silmät avautuneet katselemaan omaa työskentelyä ja tapaa toimia asiakkaan kanssa. Vaikka yhdessä oli paljon käyty läpi tuttuja asioita, silti sieltä löytyi aina uusia havaintoja, joihin kannattaa jatkossa kiinnittää huomiota. Osa huomaa tekevänsä osaprojektin myötä työtään tietoisemmin, eikä vaan selkäytimestä opitulla tavalla. Haastateltavat myös kokivat, että osaprojektin myötä on huomannut uudenlaisia tapoja työskennellä, mikä lisää ohjaajan omaa ammatillisuutta. Ryhmätoiminnan kautta on ollut mahdollista myös laajentaa tietotaitoaan ja mallioppia muiden kokemuksista.

..et miettii just sitä, että kuinka paljon se kamera ja ja kuva, niin ku näyttää sitä suhteessa olemista [...] et miten sellanen puolen tunnin nauhakin tuo esille asioita. H3

..vähän enemmän yrittää sanottaa niit vauvoja nyt tän myötä, mitä aikaisemmin. H6

..sitä ryhmässä olemista vois konkretisoida [...] niit saavutuksia niitte mitä siellä on tehty, niin niit vois konkretisoida ottamalla niit kuvia tai liittämällä niit johonkin kansioon. H4

Positiivisen palautteen antamine ja just toi, et antaa äidin itte toimia ei mee väliin liikaa, mut [...] kuitenkin ottaa rohkeasti asioi esille [...] et ei hyssytellä asioi, koska mejän työtää on ottaa vaikei asioi esille. H2

..yrittää jotenkin tukea ja vahvistaa sitä, niin ku äidin ja vauvan välistä vuorovaikutusta [...] aika tärkeä työkalu, niin ku otekki sitä on, niin ku havainnoinu sitä miten äiti ja vauva on vuorovaikutuksessa keskenään. H5

Ohjaajat myös pohtivat, mitä hyödynnettävää jatkokäyttöä heidän havainnoiltaan omasta oppimisestaan on tulevaisuudessa perheryhmätoiminnalle. Tämä pohdinta johti siihen, että Salossa osallisuus projektiin ja perheohjaajan panos omaan työhön on mahdollistanut, että Salossa alkaa kuluvan syksyn aikana uusi äiti-lapsi-ryhmä. Tämä äiti-lapsi-ryhmä ei ole suljettu ryhmä. Tähän ryh-

mään tulevat äidit ovat enemmän itseohjautuvampia eivätkä ole niin suuren avun tarpeessa.

..ton teorian ja vertaispäivien pohjalta, niin lapsen esiin nostaminen ihan selvästi ja se, et [...] vanhemmalta sitä reflektiivisyyden vaatimusta ja lapsen ymmärtämistä voidaan [...] jemmänkin vaatia, et se ei oo vaan sitä teknistä lastenhoidon suorittamisvaatimusta, mitä niin ku tarkkailaan vaan, että siäl pitää siinä suhteessa myös tapahtua muutosta. H4

..jotenkin on oppinut niit tapoja, millä niin ku sitä suhdetta tarkastellaan niitten apukysymysten avulla[...] miten, niin ku voidaan sitä äitiä lähteä herättelemään siihen reflektiivisyyden suuntaan. H3

Perheryhmien perheille eivät aina selkeät ja itsestään selvät sekä arkiset asiat ole selvillä, niin kuin voidaan yleisesti ajatella. Näiden perheiden kanssa saatetaan joutua käymään kädestä pitäen vauvan perustarpeita ja -hoitoa läpi, kuten milloin vauva tarvitsee ruokaa ja milloin tulisi vaihtaa kuiva vaippa. Myös vanhemmuus ja siihen kuuluva velvollisuus saattaa joskus olla hukassa.

Mä ajattelen, et näille meidän perheille se ei oo mikään itsestään selvyys, et sitä pystyy he pystyy sitä tuottamaan, et heidän täytyy ihan opetella sitä miten sitä tehdään. H3

Mehän tehtiin tää asiakkaiden kartoitus tässä alkuvaiheessa, ennen ku ryhmä alkaa [...] et haastateltais ne äidit ja niitten sitä motiivii [...] koska tämä on kiinteä ryhmä, missä käydään sitoutuneesti, ni sil taval me saatais se tieto heilt sit suoraan. H1

Kaarinan kehittämistehtävänä oli dokumentaatio ja sen säilyttäminen. Tarkoituksena on, että kaikki kerätty materiaali jää vanhemman ja lapsen myöhemmin käytettäväksi ja sen jääminen mieleen. Kaarinassa päädyttiin kokoamaan perheryhmässä käytetyistä ja otetuista valokuvista, tuokioista ja menetelmistä kirjanen, jota he aikovat käyttää jatkossa seuraavien ryhmien kanssa.

..dokumentaatiokäytännöt varmaan saattaa ainakin jossain määrin jäädä elämään [...] toisaalta siin on just se, kun ne kirjataan, niin on kyl se puoli, et pystyy omaa työtä tekemään näkyväks ulkopuolisillekin. H6

Ainakin ne ajatukset tulee niin, ku ääneen sanottua, et vaik ei niit ehkä tuu niin täydellisesti kirjattuna, et [...] siin on semmonen pieni palaute hetki kaikkein työntekijöiden kesken. H5

..sitä kansion nimee mietitään edelleen ja [...] varmaan toteutetaan suurin piirtein saman tyyppisenä, tietty vähän ryhmien mukaan elää sisällöt, et mitä eri ryhmien kans tehdään. H6

Salossa kokeiltiin värikylyä yksilötyönä kunkin perheryhmäperheen kanssa ja nämä kerrat videokuvattiin. Videoiden pohjalta pystyttiin myöhemmin käymään äidin kanssa läpi, mitä kaikkea videolta oli havaittavissa ja miten äidin ja lapsen vuorovaikutuskäyttäytyminen ilmeni videolta.

..kyl mä ajattelin, et sen [...] kuvan käyttäminen on se sitten kamerast ihan kamerakuvien tai sit ihan videoiteja, ni kyl ne on semmosii, mitä vähän enemmän tarvis ja otetaanki käyttöön. H3

Ohjaajien oman oppimisen reflektointia osaprojektin aikana

Kolmannessa tutkimuskysymyksessä tarkasteltiin, mitä haastateltavat ovat kokeneet oppineensa osaprojektin aikana. Tarkastelussa oli myös haastateltavien havainnot ja se, miten asioiden tiedostaminen oli muuttanut käsitystä omasta työstään. Moni koki, että koko projektissa olo aika on ollut eräänlaista oppimista. Haastateltavat huomioivat myös, että eri tavalla tuli havaittua, miten paljon asiakkaat tuovat omia tuntemuksiaan perheryhmäohjaajille ja miten siihen suhtautuu. Huomattiin myös se, että koulutuspäivistä saaman vertaisuuden tukevana osattiin enemmän ottaa huomioon ja tukea aikaisempaa enemmän vanhemman ja vauvan välistä vuorovaikutusta.

..koko matka ollu tälläst oppimist [...] itsestäni niin niin varmaan sitä vuorovaikutuksen syvyyttä. H1

..paljon asioita niin ku piti työstää niin, ku omassa toiminnassakin ja miten niin ku siihen linkitty siihen äiti-vauva-parisuhteeseen, et se ei oo ihan niin yksinkertaista, mitä vois niin ku ajatella. H3

Elikkä semmosta oman toiminnan ja ohjaajan merkitys niin, ku sille asiakkaalle, ni se on tietoisempaa varmastikkin, et enemmän miettii sitä omaa osuuttaan. H4

..oli aika hieno huomata ni ko me katottiin tos viimisel kerral niit heist otettuja kuvia, heijän piti itte tehdä niist havaintoja, niin he teki niist aika saman tyyppisii havaintoi, mitä mekin ollaan oltais tehty. H6

..Jokaiselle ihmisel tämmöses ryhmässä pitää antaa oma paikka ja aika. H2

Ohjaajat saivat pohtia syvällisesti, mitä osaprojektiin osallistuminen on vaikuttanut omaan työskentelyyn ja miten se näkyy arjessa. Moni myös mietti jatkossa alkavien ryhmien kokoa ja kuinka monta äiti-vauva-paria on oikeasti hyvä ryhmässä olla, jotta jokainen saa tarvitsemansa huomion ja tuen.

Mitä itsest on havainnu ja oppinutkin uutta [...] et laittanut asioita liikkeelle ja niin, ku lähtenyt reflektoimaan niit ihan toisella tavalla, et miten miten missäkin tilanteessa toimii. H3

..se antaa jotain hiukan lisää varmuutta siihen siihe toimintaan. H6

..varmaan se, et [...] asiakas ei voi olla liian vaikea ryhmään, mut se asiakkaan elämäntilanne voi olla. H4

Nyt niin ku on semmosest painolastista semmosesta parantamisen painolastista kans päässy, et [...] ja sit asiakkaalla on oma vastuu elämästään. H4

Haastattelussa nousi esille myös haastateltavien oma rooli perheryhmässä ja ryhmän vetäjänä. He pohtivat myös, mitä kaikkea on osannut tämän projektin myötä reflektoida sekä sen havainnoinnin tuoma varmuus ja turva omasta osaamisestaan.

Sellanen on vahvistunut, et ryhmän ohjaaja johtaa sitä toimintaa ja asiakkaat voi rauhoitua olemaan ryhmäläisiä[...] sen niin, kun ääneenkin sanominen ja näkyväks tekeminen kuka sitä toimintaa johtaa. H4

Varmuutta ja jotenkin niin, ku ehkä laadukkuuttakin ja semmost [...] turvaa. H5

..Ne vuorovaikutusleikkielementit siäl mein koko ryhmässä jo olemassa sisällä siin ryhmärakenteessa, ni se on jo niin ku mun mielest semmonen hyvä asia. H3

Leikkisyys pitää ensin herättää aikuisessa [...] ennen, kun se herää sinne lapsen ja aikuisen väliseen suhteeseen. H4

Ohjaajien näkökulma yhteisöllisestä oppimisesta osaprojektissa

Tutkimukseni viimeisessä tutkimuskysymyksessä kävin haastateltavien kanssa läpi heidän kokemuksiaan ja mietteitään siitä, miltä tuntui oppia ja jakaa kokemuksiaan vertaispäivissä muiden perheryhmäohjaajien kanssa ja onko se tuonut jotain uutta heidän omaan työskentelyyn.

..semmonen hyvä kokemus, et ei oo tarvinnu niin, kun juurta jaksaen selittää kaikkee vaan toinen on pystyny liittymään siihen helposti siihen omiin kokemuksiin. H3

Ja siitä erilaisuudesta johtuen jokaisella on ollu vähä omaa oppimisen polku ja eri kohtaan, et ei oo ollu semmonen kilpailuasetelma vaan, et jokaisella on ollu ihan oma projekti. H4

Mä oon tykänny tosi paljon niist vertaispäivist ja näist esimerkeist, mitä sinne on tuotu ja miten me ollaan niit [...] keskusteltu auki. H1

Joissakin asioissa ollaan oltu vertaisia ja on saatu vahvistusta joillekin asioille ja joissakin asioissa ollaan saatu se toinen näkökulma, mikä pistää ajattelemaan sitä omaa toimintaa ja joko vahvistaa, et mi emä olen toiminut mielestäni oikein tai sit se on pannu muuttamaan omaa toimintaa. H4

Yhteistyöskentely muiden työparien kanssa oli luonut haastateltaviin positiivisen ja luottavaisen ilmapiirin. Tämä oli luonut myös lisää itsevarmuutta haastateltavien omiin taitoihin ja siihen miten haastateltavat työskentelevät oman perheryhmänsä kanssa. Myös toisten ymmärrys ja vertaisuus koettiin erityisen tärkeäksi ja koettiin, että muut ymmärsivät mitä kukin tarkoittaa kertomallaan, ilman että kertoisi alusta asti tilannetta.

No must se oli ainakin semmonen ryhmä, et siäl vois näyttää ne omat nauhansa [...] kukaan ei katsonut niitä sillä silmällä, et oli ruotimassa [...] että siinä semmosta yhdessä jakamista [...] ehkä antoi heille sen mahdollisuuden [...] havaita niin, ku niist nauhoista, että ja oppii sitä kautta niin, ku sitä ohjaaja työskentelyy mitä se sit vois olla, jos käyttää tätä välinettä. H3

..kivaa toisaalta ollu vaihtaa ajatuksii ja vähä vertailla niin, kun niit ensinnäki niit ryhmii ja sit työskentelytavoissakin vaikuttais ainakin jonkin verran eroi. H6

..nääh on ollu ihan hedelmällisii keskustelui oppimisel on tämä muitten parien osuus ja heidän kuuntelemisensa. H2

Vertaisuus muiden ohjaajien kanssa koettiin erittäin hyvänä. Myös se koettiin hyvänä, että oli vertailupohjaa siitä, miten muut tekevät sitä samaa työtä eri ympäristössä ja miten eri tavalla voidaan asiakkaina olevia äitejä ja heidän vauvojaan kohdata. Näistä ajatuksista nousi myös esille perheryhmytyön merkityksen tärkeys ja myös se, että kaupungeissa ja kunnissa pitäisi enemmän panostaa perheryhmytyöhön.

..vähä kuitenkin semmost tavallaan niin, ku vertailupohjaa, miten sitä työtä voi tehdä erilaisies ympäristös ja miten eri tavoil voi niit äitei ja vauvoi kohdata. H6

Mun miälest ehkä [kaupunki] on viäl enemmän, et heil on niin, ku se ehkä työtapa ja –ote on vähän samanlainen sit, ku meillä ja se et mitä ideoita ja miten he on tehny, niin [...] siit on ehkä saanu semmosii, et [...] toi ei oo meil mahdollista ja tota me tehdään jo. H5

Haastateltavat saivat pohtia mitä merkitystä sillä oli oman oppimisen kannalta, että he osallistuivat osaprojektiin nimenomaan yhdessä työparinsa kanssa, eivätkä esimerkiksi jonkun toisen ryhmän työntekijän parina. Perheryhmyohjaajat kokivat, että oman työparin kanssa osallistuminen oli erittäin tärkeää ja korvaamatonta sen yhteisen työn kannalta. He kokivat, että oli helpompi reflektoida omaa työtä ja pohtia yhdessä, kun molemmat työpareista tiesi, mitä vertaispäivissä on keskusteltu tai opittu.

No mahdotonta olis kuvitella, et et vaan toinen olis osallistunu, siit ei olis ollu vastaavaa hyötyä sit ryhmälle [...] heti pääsee vaihtamaan sitä ajatusta siitä ja soveltamaan sitä käytäntöön [...] sit se on heti antanu joihinkin asiakastapaamisiin niin, ku jo eväitä. H4

...olis ollu kyl ihan hassua, jos toinen ois ollu siin työparina, ryhmää vedetään, niin muuten siin täytyy olla molemmat mukana. H5

Onhan se ryhmän kannalta kaikis niin, ko paras asia. En mä vois kuvitellakkaan, et mulla olis [kaupunki] jostain muust ryhmästä [...] pari siellä, koska jos on kaks niin ko tekemäs sitä samaa työtä ja yiemäs sitä samaa työtä ryhmään[...] kyllähän tiedon siirtämine on aina niin, ko ittes varas. H1

Niit on voinu jakaa niit juttui [...] ja käsitellä viäl niin, ku myöhemmin pureskella uudelleen niit asioit [...] sit ku me työparina tehdäänki tätä ryhmää, niin olis se ollu aika hassuu, et meist vaan toinen olis ollu siäl ollu sit. H6

Kaarinassa oli pohdittu kaikkien osallistuvien kaupunkien osallisuutta osaprojektiin ja eri perheryhmien paikkaa yhteiskunnassamme. He olivat pohdinnoissaan havainneet, että mukana olleista ryhmistä saa koottua kokonaisuuden, jossa käydään kaikki lastensuojelun työvaiheet läpi ennaltaehkäisevästä työstä avoimuuden perhetyöhön ja mahdollisesti asiakkaiden lastensuojeluasiakkuuden päättymiseen.

Mut toisaaltaan tos oli jo nähtävissä semmonen jana, et me ollaan siäl lastensuojelun alkupääs ja ja tota [kaupunki] on siin keskell, et niil ei oo niin, ku alusta pitkä matka ja loppuunkin on viäl matkaa ja [kaupunki] sit taas [...] tavoitteena, et se asiakkuus sinne päättyis sit sinne ryhmään [...] et silleen siin on sellanen hyvä jatkumo. H6

Salon perheryhmäohjaajat olivat niin innoissaan osaprojektista ja sen tuomasta hyödyistä, että kehittämisehdotuksena olivat miettineet omaa kouluttajaryhmää, joka lähtisi viemään osaprojektin antia muillekin perhetyöntekijöille mahdollisesti täydennyskoulutuksen merkeissä.

Tässä olis tota tämmösen yhden työmuodon niin kun kehittämisen näkökulmasta, niin tämmönen tää oli tosi hyvä ja näitähän olis muitakin näitä, et olis mukava kuulla niin ku laajemmaltakin erilaisii toteutustapoja ja kokemuksia ryhmistä ja niistä millaisia asiakkaita siellä on ollu ja miten niitten kanssa on työskennelty, mut tää olis myöskin hyvä porukka viemään tätä työmuotoa eteenpäin. H4

...täst vois olla niin, ku semmost hyötyy muissakin paikoissa, mitä me nyt ollaan käyty tän matkan aikana läpi [...] se vertaisuus varmaan tai jäikin elämään mejän kolmen työparin osalta, et varmaan tavataan viel jatkossakin ja tehdään jotain yhteistä, et selkeesti niin ku tuli semmonen tiivis yhteisö. H3

Kaarinassa nousi myös esille, että perheryhmäohjaajien tekemä työ on niin ulkopuolella muista kaupungin organisaatioista, että he eivät kovinkaan paljon saa vertaistukea muualta. Nyt osallistumalla osaprojektiin he ovat kokeneet löytäneensä niin sanotun yhteisön, jossa voi vertailla ja pohtia työn tuomia kysymyksiä ja muiden kokemusten varjolla muokata omaa työskentelyään.

...se on ollu mejän semmonen oma juttu, mihin ollaan saatu kuulua ja tietty se on ollu hienoa, et me ollaan saatu siin olla mukana[...] ku periaatteesta esimiehen puolesta, ku se et vuorovaikutuskylpy otti mejät siihen mukaan, niin tota must se on ollu ihan tosi tärkeä. H5

...me ollaan tää ryhmä asian kans täs [kaupunki] kuitenkin aika sillai yksin, et siihen on saanu ihan semmost tästä tukee ja tota mahdollisuut jakaa niit ajatuksii niihin ryhmätoimintoihin ja ryhmävetämiseen. H6

6.2 Tutkimuksen arviointi ja alueseminaarit

Tutkimuksen arvioinnin keruumenetelmänä käytin tekemiäni teemahaastattelua, jonka menetelmät toimivat hyvin valittujen tutkimustehtävien kanssa. Haastattelussa kaikkein oleellisimpana kysymyksenä on, että haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa eikä tukeudu yksityiskohtaisiin kysymyksiin (Hirsjärvi & Hurme, 2000, 48). Kuten teoksessaan Tuomi ja Sarajärvi (2002, 77.) kertovat, puolistrukturoidussa haastattelussa kuljetaan tiettyjen etukäteen valittujen teemojen ja niihin liittyvien tarkentavien kysymysten varassa.

Osaprojektin arviointi perustuu opinnäytetyöni tutkimustehtävänä olleisiin haastatteluihin sekä niistä keräämiini ja analysoimiini tutkimustuloksiin. Tutkimustehtävänäni oli tutkia haastatteluiden kautta perheryhmäohjaajien saamaa hyötyä ja kokemuksia osaprojektista. Tutkimuksesta saatuja tuloksia ja yhteenvetoa esitän syksyn 2012 aikana suunnitteilla olevissa alueseminaareissa.

Alueseminaarit pidetään kussakin yhteistyökaupungissa erikseen. Projektissa mukana olleet ryhmäohjaajat kutsuvat kukin oman kaupunkinsa alueseminaariin ryhmätoiminnan kannalta tärkeiksi katsomansa yhteistyökumppanit. Näissä alueseminaareissa mukana olijoille jaetaan osaprojektin kehittämistyön tulokset ja herätellään keskustelua, jossa fokuksena on perheryhmätoiminnan merkityksestä vauvan ja vanhemman vuorovaikutussuhteen tukemisen näkökulmasta.

Seminaarien lopullinen aikataulu muokkautui kunkin kaupungin kiireisien aikataulujen mukaan elokuun 2012 aikana, joten pääosin päivämäärät alueseminaareille ovat nyt määräytyneet marras- ja joulukuulle 2012. Tämä tutkimus valmistui ennen alueseminaarien toteutumista, minkä vuoksi tähän ei ehdi tulla raporttia niistä. Salon alueseminaaria ei näillä näkymin tulla pitämään, vaan toimeksiantaja ja Salon perheohjaaja sekä hänen työryhmänsä ovat yhteistyössä päät-

täneet koota heidän perheryhmätoiminnastaan, sen tavoitteista ja työskentelytavoista erillisen esitteen, jonka he Salossa antavat yhteistyökumppaneilleen.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus ja etiikka

Ensisijaisesti laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi perustuu tutkimusprosessin luotettavuuteen. Kuula ja Tiitisen (2010,447.) mukaan laadullisen haastatteluaineiston arkistointi on usein eettisesti arveluttavaa. Tutkimushavainto on ulkoisesti pätevä, kun se kuvaa tutkimuskohteen täsmälleen sellaisenaan kun se on. Tutkimuksen teossa on hyvä kiinnittää huomiota etiikkaan ja tehdä työ sosiaalialan ammattilaisen eettisiä ohjeita tiedostaen.

Haastattelut sisältävät usein haastateltavista tunnistettavaa ja henkilökohtaista informaatiota, minkä vuoksi tutkijan on tarkkaan määriteltävä aineiston kohtalo. Pyysin ennen haastattelujen alkua jokaisen haastateltavan perheryhmäohjaajan henkilökohtaisesti allekirjoittamaan suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Korostin tutkimuslupalomakkeessa (Liite 4), että heidän antamiaan tietoja tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja nauhoitusaineisto tullaan hävittämään tutkimuksen päätyttyä. Vaikka haastatteluaineiston kerääminen ja työstäminen vie paljon aikaa, silti aineistot jäävät usein kertakäyttöisiksi (Kuula & Tiitinen 2010, 446).

Tieteellisen tutkimuksen eettisen hyväksyttävyyden, luotettavuuden ja tulosten uskottavuuden perustana on, että tutkimus on suoritettu hyvän tieteellisen käytännön vaatimalla tavalla. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu myös se, että tutkijat ja tieteelliset asiantuntijat noudattavat tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. Sosiaalialan (Etiikkaopas 2005, 5) eettisissä periaatteissa viitataan siihen, että työn velvoitteena on asiakkaan tukeminen vaikeissakin elämäntilanteissa eettisiä periaatteita ja ihmisoikeuksia kunnioittaen. Näitä toimintatapoja ovat rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimusmateriaalin hankinnassa, aineiston tallentamisessa, tutkimustyössä, tulosten analysoinnissa, tulosten esittämisessä ja tallentamisessa sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnis-

sa. (Oulun Yliopisto.) Jo litterointi vaiheessa on hyvä huolehtia siitä, että kaikki suorat tunnistetiedot haastateltavista poistetaan (Kuula & Tiitiäinen 2010, 452).

Opinnäytetyöni luotettavuutta tehostaakseni olen pyytänyt konsultaatiota työni eri kohtiin muun muassa opettajilta, toimeksiantajalta sekä perheryhmäohjaajan työtä tekevältä. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2002, 139.) korostavat, että luotettavuuden parantamiseksi tutkimusprosessia voidaan pitää julkisena, jolloin tutkijakollegoilta tai henkilöiltä, joille tutkittava aihe on muutoin tuttu, voidaan pyytää arviota.

Tutkimuksen luotettavuuden mittareina on kriteereitä, mitkä liittyvät tutkimuksen tekemiseen ja sen eri vaiheisiin sekä vaiheiden tarkkaan raportointiin. Tutkimuksen raportoinnin johdonmukaisuus on yksi luotettavuuden tärkeimmistä kriteereistä. Muita tärkeitä luotettavuuden kriteerejä ovat muun muassa haastattelujen tarkka esittely ja tutkimustulosten peilaaminen toisiinsa sekä huolellisuus raportoinnissa. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 100, 131.)

7 TULOSTEN YHTEENVETO JA POHDINTA

7.1 Tulosten yhteenveto

Tutkimuksella pyrittiin selvittämään Vuorovaikutuskylpyprojektin osaprojektissa mukana olleiden perheryhmäohjaajien ammatillista kehittymistä ja uusien työvälineiden luomista perheryhmätoiminnan ohjaamiseen yhteistoiminnallisten oppimiskokemusten kautta. Repo-Kaarentoa viitaten (2010, 115), vaikka yhteistoiminnallisen työtavan on osoitettu olevan tehokas opiskelumenetelmä, sen oppiminen vie aikaa ja vaatii harjoittelemista. Tavoitteena oli luoda tutkimus, mikä palveli yhteistyökumppaneita ja toimeksiantajaa. Toimeksiantajan tavoitteena tutkimukselle oli saada selville, miten osaprojekti on koettu yhteistyötahojen näkökulmasta. Tämä toteutui toivotulla tavalla.

Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluilla, joissa haastattelin työparit yhdessä. Tutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa olin valinnut oikean tavan haastatteluille. Kussakin haastattelussa käytin vastausten tallentamiseen Turun Ammattikorkeakoululta lainaamaani nauhuria ja kerätyn aineiston analysointiin menetelmänä käytin teemoittelua. Haastatteluissa selvisi, että jokaiseen tutkimuskysymykseeni tuli paljon vastauksia, missä haastateltavat perheryhmäohjaajat pohtivat syvällisesti omia tavoitteitaan ja oppimaansa.

Uusia työvälineitä ryhmätoiminnan ohjaukseen syntyi tutkimukseni aikana ja kaikki niistä jäivät elämään omista perheryhmissään, kuten esimerkiksi Kaarinan vauvakirja. Mahdollisuus on myös työvälineiden välittyminen toisiinkin perheryhmiin. Tutkimuksen osallistujilta tuli myös hyviä ehdotuksia osaprojektin jatkumiselle ja sen välittyminen laajemmalle lähikuntiin. Niin kuin aikaisemmin viittasin Levosen ja Meisalon tulkintaan (Yhteisölliset työtavat 2012.), parhainta oppimisen iloa, myönteistä sosiaalista vuorovaikutusta sekä tukea oppimisprosessissa luo yhteistoiminnallinen työskentely. Olen täysin samaa mieltä ja suosittelen lämpimästi muihinkin työyhteisöihin kokeilemaan, miten kantava hedel-

mä yhdessä oppiminen saattaa olla. Ainoa asia, mikä jäi tutkimuksen tuloksista puuttumaan, oli se, mitä haastateltavien kokema uusi oppiminen konkreettisesti oli. Tämä asia kysyttiin tutkimuskysymyksessä kolme, mutta ainoa tuotos, mitä haastateltavat tähän tuottivat, olivat ympäröivät vastaukset. Mielestäni tutkimukseni on työelämälähtöinen sekä ajankohtainen ja olen tyytyväinen saamiini tutkimustuloksiin. Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen tutkimuksestani saamiini palautteisiin ja koen työni olleen tarpeellinen.

Tulosten perusteella kävi ilmi, että kaikki perheryhmätoiminta ei ole samanlaista ja samantasoista. Tähän vaikuttaa eri kaupungin antamat resurssit perheryhmien perustamiseen ja ylläpitämiseen ja perheryhmäohjaajien koulutus- sekä jatkokoulutustaustat. Sahlbergin ja Leppilammen (1994, 67.) sanoja lainatakseni yhteistoiminnallisen oppimisen voimavarana on, että ryhmässä pystytään hyödyntämään erilaisuutta hyväkseen ja kaikilla on jokin taito tai kokemus jaettava muille. Tämä pitää enemmän kuin paikkansa, koska vertaisryhmissä erilaisuus oli vain rikkaus ja näin myös muut saivat oppia toisilta. Muutuva ja kriittinen maailma vaatii nykypäivän ihmisiltä vielä enemmän ja parempaa ammatiosaamista ja taitoa toimia yhteistyössä muiden kanssa.

7.2 Pohdinta

Opinnäytetyöni tavoitteena oli laadullisen tutkimuksen myötä tutkia Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin perheryhmätoimintaa, missä tutkittiin valittujen perheryhmäohjaajien omia oppimiskokemuksiaan ja työnsä kehittämisen mahdollisuuksia luomalla uusia työvälineitä. Jo aikaisemmin Vuorovaikutuskylpy-projektista ja sen toiminnasta on muutama Turun Ammattikorkeakoulun sosiopiskelijä tehnyt opinnäytetyön. Nämä työt kuitenkin eivät käsittele varsinaisesti perheryhmäsovellutuksen osaprojektia, joka on oma työni. Olen työvälineitä pyrkinyt tuomaan projektissa mukana olleiden perheryhmäohjaajien kokemuksia esille ja tuottamaan niistä kattavan tutkimuksen.

Tutkimusprosessi kokonaisuudessaan edisti omaa ammatillista oppimistani ja kasvua, sillä en ole aikaisemmin tehnyt tutkimusta. Jokaiseen mukana olevaan perheryhmään ja niissä työskenteleviin ohjaajiin tutustuminen ja projektissa mukana oleminen on ollut erittäin opettavaista ja mielenkiintoista. Yhteistyö tulee jatkumaan vielä monen tahon ja perheryhmäohjaajan kanssa tämän työn myötä. Yhtä vielä suunnitteluasteella olevaa yhteistyötä olemme jo kehitelleet Kaarinan toisen perheohjaajan kanssa. Harjoittelut kaikissa tutkimukseni perheryhmissä loi myös omaa syvyyttä tutkimukseni aiheeseen, mistä sain ahaa-elämyksen, että tämä on juuri sitä työtä, jota haluan itsekin jonain päivänä tehdä. Siksi olenkin tyytyväinen, että olen itse saanut opinnäytetyöprosessin ohella paljon lisää valmiuksia kehittää omaa ammatillisuuttani.

Tutkimustehtävät ja haastateltavien mielipiteet osaprojektin etenemisestä kiinnostivat minua aidosti, ja oma mielenkiinto päästä kehittämään perheille suunnattua tutkimustyötä jatkossa heräsi. Alan kirjallisuuteen, haastattelujen tekemiseen ja työstämiseen tutustuminen on ollut erittäin antoisa kokemus. Opinnäytetyöni myötä olen myös saanut uusia mahdollisuuksia kehittyä ammatissani ja mahdollisesti laajentanut urakehitystäni.

Tutkimuksen aineiston analysointi ja puhtaaksi kirjoittaminen ei ollut helppoa. Vaikeutta lisäsi myös se, että kullakin haastateltavalla oli erilainen koulutus- ja kokemustaustansa. Tämän vuoksi tulosten avaamisessa ja puhtaaksi kirjoittamisessa piti tarkkaan pohtia, mitä voidaan julkaista ja miten. Päälimmäisenä mielessä oli kuitenkin, että kaikkien haastateltavien vastauksia tulisi kirjoitettua esille. Koin tämän erityisen hankalana siksi, että tunnen lojaalisuutta kutakin haastateltavaa kohtaa yhteisten työ- ja oppimiskokemusten myötä.

Näin pitkällisen pohdinnan jälkeen olen tyytyväinen toimeksiantajaltani saamaan tutkimukseni aiheeseen, koska se on opettanut myös paljon itsestäni. Alun perin luulin saavani aiheeksi enemmän osaprojektin viitekehyksiin liittyvän aiheen, mutta luuloni eivät sittenkään osuneet oikeaan. Viitekehyksiin olen monesti työni ohessa palannut ja ne ovat myös sellaisia, mitkä tulevat vielä jatkosakin minua kiinnostamaan suuresti ja liittymään monelta osin tulevaan työhöni. Myös tutkimukseni fokus yhteisöllinen oppiminen on monen hankalan mutkan

kautta avautunut minulle ja olen sen tuomia oppeja käyttänyt jo nykyisessä työssäni. Yhdyn myös yhdessä haastatteluissani nousseeseen kehittämisehdotukseen, että olisi hienoa koota tästä oppimistyömuodosta isompi kokonaisuus ja jakaa sitä yhteisöllisyyttä ja mahtavaa vertaisuutta muidenkin kuntien ja kaupunkien perheryhmätoimintaan. Näkisin myös, että juuri Turkuun perustetut neuvolan perhetyöryhmällekkin olisi hyvä ottaa Kaarinan Neuvolan perhetyömallin lisäksi myös tästä osaprojektista. Tätä kattavaa ammattilaisten joukkoa ja sitä tietoa, mitä heiltä olen ammentanut tutkimukseni aikana, olisi hedelmällistä jakaa muuallekin.

Tutkimukseni eteni pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti, mutta jos nyt saisin tehdä jotain toisin, niin jättäisin yksityiselämän muut suuret projektit toteuttamatta samanaikaisesti, kuten työt ja rintamamiestalon remontointi. Tosin olen melko tyytyväinen saamaani lopputulokseeni. Työni ei kuitenkaan lopu vielä tähän tutkimukseen, vaan marras- ja joulukuun aikana käyn Kaarinan ja Turun alueseminaareissa kertomassa tutkimukseni tuloksista ja sen tuomasta hyödystä. Tämä julkisesti puhuminen yleisölle jännittää minua hieman, mutta hyvin se kuitenkin menee, kun on näin laadullinen tutkimus mukanaan. Näitä tutkimukseni tuloksia tullaan myös tulevaisuudessa kuvailemaan Vuorovaikutuskylpyprojektin loppuraportissa.

LÄHTEET

- Alasutari, P. 1999. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.
- Brody, C. M. & Davidson, N. 1998. Professional development for cooperative learning. State University of New York Press.
- Engeström, Y. 2004. Ekspansiivinen oppiminen ja yhteistyöskentely työssä. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 3. painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 2.painos. Jyväskylä: Vastapaino.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2. painos. Jyväskylä: Ps-kustannus, 25-43.
- Etiikkaopas 2005. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. Helsinki: Ammattieettinen lautakunta.
- Hakala, J. T. 2007. Menetelmällisiä kokemuksia. Teoksessa: Aalto, J. & Valli, R. (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2. painos. Jyväskylä: Ps-kustannus, 12-24.
- Hautamäki, A. 2001. Kiintymyssuhdeteoria. Teoksessa: Sinkkonen, J. & Kalland, M. (toim.) 2001. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Helsinki: WSOY, 13-67.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. 2001. Tutki ja kirjoita. 6-7. painos. Helsinki: Tammi.
- Hyvärinen, M. 2010. Haastattelukertomuksen analyysi. Teoksessa: Ruusuvuori, J; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino.
- Jacob, Evelyn. 1999. Cooperative learning in context. An educational innovation in everyday classrooms. Albany: State University of New York Press
- Jaskari, S. 2010. Vuorovaikutuskylpy-projekti 2010-2013; Teoreettiset viitekehykset. Turku: Turun Ensi- ja turvakoti ry.
- Jaskari, S. & Linnavuori, M. 2011. Reflektiivisen kyvyn vahvistaminen työskentelyssä. Perheryhmäsovellutus. Koulutusmoniste. Turku: Turun Ensi- ja turvakoti ry.
- Jaskari, S. & Linnavuori, M. 2011. Reflektiivinen kyky käsitteenä ja varhaisessa vuorovaikutuksessa. Perheryhmäsovellutus. Koulutusmoniste. Turku: Vuorovaikutuskylpy.
- Kaarinan Neuvolan Perhetyö. 2012. Päivitetty 6.2.2012 Power Point-versio Neuvolan perhetyö Kaarinassa. Viitattu 17.10.2012.
- Kalland, M. & Pajulo, M. 2006. Uutta ajattelua päihdeongelmaisten äiti-vauvaparien hoidossa. Duodecim Vol 122, 2603-11.

Kinnunen, I. & Östring, H. 2003. Vauvaperhetoiminta: varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen Helsingin itäisessä suurpiirissä. Teoksessa: Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.) 2003. Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 401-413.

Kuula, A. & Tiitinen, S. 2010. Eettiset kysymykset ja haastattelujen jatkokäyttö. Teoksessa: Ruusuvoori, J.; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 446-459.

Larmo, A. 2010. Mentalisaatio-kyky pitää mieli mielessä. Duodecim, Vol 126, 616-22.

Lavonen, J. & Meisalo, V. & al. 2012. Yhteistoiminnalliset työtävät. Mitä yhteistoiminnallisuus on? Viitattu 9.8.2012. <http://www.edu.helsinki.fi/malu/kirjasto/yto/yto/>

Lastensuojelulaki 12.2.2010/88. Finlex. Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Viitattu 27.10.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>

Lastensuojelun perhetyö. Turun Kaupunki 2012. Viitattu 17.10.2012 <http://www.turku.fi/Public/default.aspx?nodeid=9452&culture=fi-FI&contentlan=1>

Leppilampi, A. 2002. Yhteistoiminnallinen oppiminen aikuiskoulutuksessa. Teoksessa: Sahlberg, P. & Sharan, S. 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WSOY, 286-307.

Moilanen, A-M. 2011. Aistimukselliset/toiminnalliset lähestymistavat vuorovaikutustyöskentelyssä. Koulutusmateriaali. Turku: Vuorovaikutuskylpy.

Nikander, P. 2010. Laadullisten aineistojen litterointi, kääntäminen ja validiteetti. Teoksessa: Ruusuvoori, J.; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 432-445.

Opinnäytetyöpankki. 2012. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Viitattu: 1.11.2012. <http://193.167.122.14/Opari/ontTukiLaadullTeemoittelu.aspx>

Pajulo, M. 2004. Vauvan tunnetila ja sen säätely- Äidin reflektiivinen kyky ja sen merkitys turvallisuudessa kiintymyssuhteessa. Duodecim, Vol 120, 2543-8.

Pajulo, M. & Kalland, M. 2006. Uutta ajattelua päihdeongelmaisten äiti-vauvaparien hoidossa. Duodecim, vol 122, 2603-11.

Perheryhmä Tuike. 2012. Salon Kaupunki. Viitattu: 10.7.2012 <http://www.salo.fi/toimialoittain/sosiaalijaterveystoimi/sosiaalityonpalvelut/lastenjaperheidenpalvelut/lastensuojelu/perheryhmatuike/>

Philip, G. & Cottell, Jr. 2010. Cooperative learning in accounting. Teoksessa; Millis, B. J. 2010. New pedagogies and practices for teaching in higher education: Cooperative learning in higher education: Across the disciplines, across the academy. Stylus Publishing.

Repo-Kaarento, S. 2010. Innostu ryhmästä - Miten ohjata oppivaa yhteisöä. 1.-2. painos. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Rusanen, S. & Torkki, K. 2007. Minusta jää jälki. Teoksessa: Elämysten alkupoluilla. Karppinen, S.; Puurula, A. & Ruokonen, I. (toim.) 2007. Finn Lectura, 43-53.

Ruusuvoori, J.; Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa: Ruusuvoori, J.; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim) 2010. Haastattelun analyysi. Tampere: Vastapaino, 9-38.

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro Oy.

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? – Yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsinki: Yliopistopaino.

Saharan, S. & Shalberg, P. 2002. Tutkimustietoa yhteistoiminnallisesta oppimisesta. Teoksessa: Sahlberg, P. & Sharan, S. 2002. Yhteistoiminnallisen oppimisen käsikirja. Porvoo: WSOY, 385-406.

Salonen, K. 2011. Tutkimuksellinen kehittämistyö - Tutkiva käytäntöjen kehittäminen. Opintomoniste. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.

Savonlahti, E. 2012. Traumatisoitunut äitiys. Koulutusmateriaali. Turku: Vuorovaikutuskylpy.

Sinkkonen, J. 2003. Lapsen kiintymyssuhteen syntyminen ja sen häiriöt. Teoksessa: Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.) 2003. Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 92-106.

Sinkkonen, J. & Kalland, M. 2001. Varhaiset ihmissuhteet ja niiden häiriintyminen. Porvoo: WSOY.

Slade, A. 2004. Perinataalisen mielenterveystyön avainasia: vauvan pitäminen äidin mielessä. Psykoterapia-lehti vol 23, No 3/2004, 185-193.

Suokas-Cunliffe, A. 2006. Lapsuuden kompleksien traumatisoitumisen seuraukset aikuisuudessa. Yleislääkäri-lehti, nro 6/2006, vsk 21.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 1.-3. painos. Helsinki: Tammi.

Vuorinen, H. 2010. Mistä on hyvä lastensuojelun perhetyö tehty? Kosken kunnan perheohjaajan työn mallinnus. Opinnäytetyö. Turun Ammattikorkeakoulu.

Oulun Yliopisto 2012. Humanistinen tiedekunta; Tutkimus: Tutkimus etiikka. Viitattu 12.03.2012. <http://www oulu.fi/hutk/tutkimus/etiikka.html>

Turun Ensi- ja Turvakoti ry 2012. Vuorovaikutuskylpy-projekti 2010-2013. Viitattu 24.4.2012. <http://www.turunensi-jaturvakotiry.fi/index.asp?sivu=vuorovaikutuskylpy>

Turun Ensi- ja Turvakoti ry 2012. Viitattu 13.10.2012. <http://www.turunensi-jaturvakotiry.fi/index.asp?sivu=turunensijaturvakotiry>

Henkilökohtainen tiedonanto

Linnavuori, M. Projektityöntekijä/projektivetäjä. Henkilökohtainen tiedonanto, Vuorovaikutuskylpy-projekti. 12/2010 ja 17.8.2011. Turun Ensi- ja Turvakoti.

Rantanen, T. Perheohjaaja. Henkilökohtainen tiedonanto, neuvolan perhetyö. 28.4.2011. Kaarinan pääterveysasema.

Hollmén, J. Perheohjaaja. Henkilökohtainen tiedonanto, avohuollon perhetyö, 19.4.2012. Salon Kaupungintalo.

Hakala, T. Perhetyöntekijä. Henkilökohtainen tiedonanto, lastensuojelun perhetyö, 21.5.2012. Varissuon perheryhmä.

Teemahaastattelurunko

1. Miten olet kokenut osaprojektin?
 - a) kokemukset teoria- ja vertaispäivistä
 - b) kokemukset konsultaatiokäynneistä
 - c) kokemukset kehittämistehtävästä

2. Miten olet hyötynyt osallistumisestasi osaprojektiin?
 - a) Onko osaprojekti tuonut työskentelyysi jotakin toisenlaista tapaa ajatella?
 - b) Onko tavassasi toimia perheryhmäohjaajana tapahtunut muutosta? Millaista?
 - c) Mitä tästä osaprojektista on hyödynnettävissä jatkossa perheryhmätoiminnassanne?

3. Mitä olet kokenut oppineesi osaprojektin aikana?
 - a) Millaisia havaintoja olet tehnyt itsestäsi?
 - b) Miten näiden asioiden tiedostaminen on vaikuttanut työskentelyysi?

4. Osaprojektissa on ollut mukana kaikkiaan 3 ohjaaja työparia.
 - a) Mikä merkitys muiden työparien osallisuudella on ollut omalle oppimisellesi?
 - b) Miten näet oman roolisi tässä yhteisessä kehittämisprosessissa?
 - c) Mikä merkitys on ollut sillä, että olette osallistuneet nimenomaan työparina osaprojektiin?

5. Onko vielä jotain mitä haluaisit sanoa osaprojektista?

Johanna Kiiski
Metsärannantie 90
20660 Littoinen
0400-732702

11.4.2012

Sosiaalijohtaja Eeva Purhonen
Salon Kaupungin sosiaalikeskus

HAASTATTELUJEN LUPA-ANOMUS

Turun AMK Opinnäytetyö Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyö perheryhmäsovellutus.

Olen 30-vuotias viimeisen vuoden sosionominopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä teen opinnäytetyötäni Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille heidän osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta.

Tutkimukseni empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Tällä anomuksella haen lupaa haastatella Salon kaupungin lastensuojelun perhetyöntekijöitä Jaana Hollmenia ja Niina Kalelaa, jotka ovat mukana osaprojektitoiminnassa. Suoritan kaikki haastattelut itse ja nauhoitan ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsittelen niitä tutkimuksessani nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita.

Teen haastattelut touko- kesäkuun 2012 aikana. Tarkoitukseni on haastatella perhetyöntekijät heidän omalla työpaikallaan virka-aikana, mikäli tämä järjestely sopii sekä työnantajalle että perhetyöntekijöille. Haastatteluajankohdat tulen sopimaan perhetyöntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Haastattelun kestoksi arvioin noin 1-1,5 tuntia, jonka aikana haastattelen työparin yhtä aikaa.

Ennen haastattelua keskustelen perhetyöntekijöiden kanssa erikseen tutkimuksestani, haastattelusta, sen kulusta ja tutkimuseettisistä sitoumuksistani. Lisäksi lähetän kirjeitse tutkimukseeni osallistuville haastattelukysymykset ennen haastattelua tutustumista varten.

Tutkimukseni tulokset ovat luonnollisesti Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin käytössä. Olen tarvittaessa valmis keskustelemaan haastatteluun liittyvistä kysymyksistä ja järjestelyistä vielä tarkemmin, mikäli tarvetta sellaiseen esiintyy.

Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on Vuorovaikutuskylpy-projektin Maarit Linnavuori.

Yhteistyöterveisin

Johanna Kiiski
sosionomiopiskelija, Turun AMK

Liitteet

Tutkimussuunnitelma

Johanna Kiiski
Metsärannantie 90
20660 Littoinen
0400-732702

11.4.2012

Sosiaalityön palvelut sihteeri Katri Saarinen
Turun Kaupungin sosiaalikeskus

HAASTATTELUJEN LUPA-ANOMUS

Turun AMK Opinnäytetyö Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyö perheryhmäsovellutus.

Olen 30-vuotias viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä teen opinnäytetyötäni Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille heidän osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta.

Tutkimukseni empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Tällä anomuksella haen lupaa haastatella Turun kaupungin Varissuon lastensuojelun perhetyöntekijöitä Anitta Kiviharjua ja hänen työpariaan, jotka ovat mukana osaprojektitoiminnassa. Suoritan kaikki haastattelut itse ja nauhoitan ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsitelen niitä tutkimuksessani nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita.

Teen haastattelut touko- kesäkuun 2012 aikana. Tarkoitukseni on haastatella perhetyöntekijät heidän omalla työpaikallaan virka-aikana, mikäli tämä järjestely sopii sekä työnantajalle että perhetyöntekijöille. Haastatteluajankohdat tulen sopimaan perhetyöntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Haastattelun kestoksi arvioin noin 1-1,5 tuntia, jonka aikana haastattelen työparin yhtä aikaa.

Ennen haastattelua keskustelen perhetyöntekijöiden kanssa erikseen tutkimuksestani, haastattelusta, sen kulusta ja tutkimuseettisistä sitoumuksistani. Lisäksi lähetän kirjeitse tutkimukseeni osallistuville haastattelukysymykset ennen haastattelua tutustumista varten.

Tutkimukseni tulokset ovat luonnollisesti Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin käytössä. Olen tarvittaessa valmis keskustelemaan haastatteluun liittyvistä kysymyksistä ja järjestelyistä vielä tarkemmin, mikäli tarvetta sellaiseen esiintyy.

Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on Vuorovaikutuskylpy-projektin Maarit Linnavuori.

Yhteistyöterveisin

Johanna Kiiski
sosionomiopiskelija, Turun AMK

Liitteet

Tutkimussuunnitelma

Johanna Kiiski
Metsärannantie 90
20660 Littoinen
0400-732702

11.4.2012

Perhepalvelujohtaja Antero Paananen
Kaarinan Kaupungin sosiaalikeskus

HAASTATTELUJEN LUPA-ANOMUS

Turun AMK Opinnäytetyö Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyö perheryhmäsovellutus.

Olen 30-vuotias viimeisen vuoden sosionominopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä teen opinnäytetyötäni Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille heidän osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta.

Tutkimukseni empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Tällä anomuksella haen lupaa haastatella Kaarinan kaupungin neuvolan perhetyöntekijöitä Tarja Rantanen ja Heidi Ehn, jotka ovat mukana osaprojektitoiminnassa. Suoritan kaikki haastattelut itse ja nauhoitan ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsitelen niitä tutkimuksessani nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita.

Teen haastattelut touko- kesäkuun 2012 aikana. Tarkoitukseni on haastatella perhetyöntekijät heidän omalla työpaikallaan virka-aikana, mikäli tämä järjestely sopii sekä työnantajalle että perhetyöntekijöille. Haastatteluajankohdat tulen sopimaan perhetyöntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Haastattelun kestoksi arvioin noin 1-1,5 tuntia, jonka aikana haastattelen työparin yhtä aikaa.

Ennen haastattelua keskustelen perhetyöntekijöiden kanssa erikseen tutkimuksestani, haastattelusta, sen kulusta ja tutkimuseettisistä sitoumuksistani. Lisäksi lähetän kirjeitse tutkimukseeni osallistuville haastattelukysymykset ennen haastattelua tutustumista varten.

Tutkimukseni tulokset ovat luonnollisesti Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin käytössä. Olen tarvittaessa valmis keskustelemaan haastatteluun liittyvistä kysymyksistä ja järjestelyistä vielä tarkemmin, mikäli tarvetta sellaiseen esiintyy.

Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on Vuorovaikutuskylpy-projektin Maarit Linnavuori.

Yhteistyöterveisin

Johanna Kiiski
sosionomiopiskelija, Turun AMK

Liitteet

Tutkimussuunnitelma

Johanna Kiiski
Metsärannantie 90
20660 Littoinen
0400-732702

11.4.2012

Toiminnanjohtaja Maija Jäntti
Turun Ensi- ja turvakoti ry

HAASTATTELUJEN LUPA-ANOMUS

Turun AMK Opinnäytetyö Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyö perheryhmäsovellutus.

Olen 30-vuotias viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta. Tällä hetkellä teen opinnäytetyötäni Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille heidän osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta.

Tutkimukseni empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Tällä anomuksella haen lupaa haastatella Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyössä mukana olevia yhteistyökaupunkeja Turku, Salo ja Kaarina. Suoritan kaikki haastattelut itse ja nauhoitan ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja käsitelen niitä tutkimuksessani nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita.

Teen haastattelut touko- kesäkuun 2012 aikana. Tarkoitukseni on haastatella perhetyöntekijät heidän omalla työpaikallaan virka-aikana, mikäli tämä järjestely sopii sekä työnantajalle että perhetyöntekijöille. Haastatteluajankohdat tulen sopimaan perhetyöntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Haastattelun kestoksi arvioin noin 1-1,5 tuntia, jonka aikana haastattelen työparin yhtä aikaa.

Ennen haastattelua keskustelen perhetyöntekijöiden kanssa erikseen tutkimuksestani, haastattelusta, sen kulusta ja tutkimuseettisistä sitoumuksistani. Lisäksi lähetän kirjeitse tutkimukseeni osallistuville haastattelukysymykset ennen haastattelua tutustumista varten.

Tutkimukseni tulokset ovat luonnollisesti Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin käytössä. Olen tarvittaessa valmis keskustelemaan haastatteluun liittyvistä kysymyksistä ja järjestelyistä vielä tarkemmin, mikäli tarvetta sellaiseen esiintyy.

Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on Vuorovaikutuskylpy-projektin Maarit Linnavuori.

Yhteistyöterveisin

Johanna Kiiski
sosionomiopiskelija, Turun AMK

Liitteet

Tutkimussuunnitelma

SALON KAUPUNKI**VIRANHALTIJAPÄÄTÖS**

Sosiaalijohtaja

20.4.2012

§ 3

Tutkimuslupahakemus / Kiiski Johanna

Johanna Kiiski opiskelee viimeistä vuotta sosionomiksi Turun ammattikorkeakoulussa. Hän tekee tällä hetkellä opinnäytetyötä Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta.

Tutkimuksen empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Johanna Kiiski anoo lupaa haastatella Salon kaupungin lastensuojelun perhetyöntekijöitä Jaana Hollmenia ja Niina Kalelaa, jotka ovat mukana osaprojektitoiminnassa. Johanna Kiiski suorittaa kaikki haastattelut itse ja nauhoittaa ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja niitä käsitellään tutkimuksessa nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita.

Haastattelut tapahtuvat touko-kesäkuussa 2012. Tarkoituksena on haastatella perhetyöntekijät heidän omalla työpaikallaan virka-aikana. Haastattelun kestoksi arvoidaan 1-1,5 tuntia, jonka aikana haastatellaan työpari yhtä aikaa. Liitteenä Vuorovaikutuskylpy-projektin perheryhmäsovellutus.

Päätöksen peruste

Salon kaupungin hallintosäntö § 17

Päätös

Myönnetään lupa haastatella Salon kaupungin lastensuojelun perhetyöntekijöitä Jaana Hollmenia ja Niina Kalelaa opinnäytetyön Vuorovaikutuskylpy-projektin osaprojektin kehittämistyön perheryhmäsovellutuksen suorittamiseksi.

Eeva Purhonen
Sosiaalijohtaja

Antero Paananen

27.4.2011

Kaarinan kaupunki
Hyvinvointipalvelut
Hyvinvointipalveluiden johtaja Antti Parpo

Lausunto: tutkimuslupa-anomus : Johanna Kiiski

Opiskelijan yhteystiedot:

Johanna Kiiski
Metsärannantie 90
20660 Littoinen
0400-732702
Johanna.Kiiski@students.turkuamk.fi

Johanna Kiiski on viimeisen vuoden sosionominopiskelija Turun Ammattikorkeakoulusta. Hän anoo liitteen mukaisella anomuksella tutkimuslupaa opinnäytetyöhön hyvinvointipalveluiden johtajalta. Aihe liittyy Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin ja tämän osaprojektitoiminnan perheryhmäosioon. Johtava sosiaalityöntekijä puoltaa anomusta.

Liitteet:
- tutkimuslupa-anomus 11.4.2012
-tutkimussuunnitelma

Perhepalvelujohtaja:

Esitän tutkimusluvan myöntämistä Johanna Kiiskelle seuraavin edellytyksin:

1. Tutkimusraportti tulee tehdä niin, ettei tutkimuksessa mukana olleiden henkilöllisyys paljastu
2. Tutkimuksessa noudatetaan hyvää tutkimustapaa
3. Tutkimuksen tekijä toimittaa Kaarinan perhepalveluiden johtajalle powerpoint - diatiivistelmän tutkimuksen keskeisistä tuloksista ja on valmis esittelemään tutkimuksen keskeiset tulokset perhepalveluille.

Viranhaltijapäätös

Kaarinan kaupunki
Lautakunnankatu 4
20780 KAARINA

20120052 / 23.04.2012

Päätöksen otsikko	TUTKIMUSLUPA: Vuorovaikutuskylpyprojektin perheryhmäsovellutus
Selostus asiasta	Johanna Kiiski hakee tutkimuslupaa tutkimukseensa: Vuorovaikutuskylpyprojektin perheryhmäsovellutus. Tutkimusaineisto kerätään haastattelemalla Kaarinan kaupungin perhetyöntekijöitä.
Päätösteksti	Hyvinvointipalveluiden johtaja päättää myöntää tutkimusluvan Johanna Kiiskille ehdolla, että 1. tutkimus tehdään niin, että tutkimuksessa mukana olleiden henkilöllisyys ei paljastu missään tutkimuksen vaiheessa. 2. haasteltavat antavat suostumuksensa haastatteluun 3. tutkimuksesta toimitetaan tiivistelmä Kaarinan kaupungin perusturvalautakunnalle 4. tutkimuksessa noudatetaan hyvää tutkimustapaa 5. Tutkimuksen tekijä toimittaa Kaarinan perhepalveluiden johtajalle powerpoint -diativiestelmän tutkimuksen keskeisistä tuloksista ja on valmis esittelemään tutkimuksen keskeiset tulokset perhepalveluille.
Päätöksen perustelut	Hallintosääntö
Päätätjä	 ANTTI PARPO, HYVINVOINTIPALVELUJEN JOHTAJA
Jakelu	Perusturvalautakunta Johanna Kiiski Perhepalvelujohtaja
Oikaisuvaatimusviranomainen	Perusturvalautakunta
Oikaisuvaatimusohje	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon viimeistään (7) päivänä päätöksen postituspäivän jälkeen. Kunnan jäsenen, joka ei ole asianosainen, katsotaan saaneen tiedon silloin, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi. Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Vaatimuksen voi toimittaa oikaisuvaatimusviranomaiselle postitse, henkilökohtaisesti tai lähetin välityksellä.

Kaarinan kaupunki
Lautakunnankatu 4
20780 KAARINA

Viranhaltijapäätös

20120052 / 23.04.2012

Toimitustavasta riippumatta vaatimuksen on oltava oikaisuvaatimusviranomaisella ennen aukioloajan päättymistä viimeistään neljäntenätoista (14) päivänä päätöksen tiedoksisaantipäivästä mainittua päivää lukuunottamatta.

Päätös nähtävillä

Viranhaltijapäätökset pidetään yleisesti nähtävänä kaupunginvirastossa seuraavasti:
- kuukauden 1.-15. päivinä tehdyt päätökset saman kuukauden 16. päivänä klo 9.00-12.00
- kuukauden 16.-31. päivinä tehdyt päätökset seuraavan kuukauden 1. päivänä klo 9.00-12.00

Tiedoksiantotapa

- Lähetetty postitse saantitodistusta vastaan
 Lähetetty postitse tavallisena kirjeenä
 Lähetetty sisäisessä postissa
 Luovutettu asianosaiselle

päivämäärä

Tiedoksiantajan allekirjoitus ja
virka-asema

Vastaanottajan allekirjoitus

Re: Tutkimuslupa-anomus
Maija Jääntti [maiija.jaantti@turunensi-jaturvakotiry.fi]
Vastasi 12.4.2012 21:47.
Lähetetty: 12. huhtikuuta 2012 9:01
Vastaanottaja: [Johanna T. Kiiski](#)
Hei Johanna!

Tutkimuslupa on muilta osin ok., mutta Vuorovaikutuskylpy ei ole Ensi- ja turvakotien liiton projekti vaan Turun ensi- ja turvakoti ry:n projekti. Turukimuslupa-anomuksessa se oli kaksi kertaa ja tekstissä ainakin kerran. Muuta nämä niin asia on ok

Terveisin

Maija Jääntti
Turun ensi- ja turvakoti ry
toiminnanjohtaja
maiija.jaantti@turunensi-jaturvakotiry.fi

----- Original Message -----

From: "Johanna T. Kiiski" <Johanna.Kiiski@students.turkuamk.fi>
To: <maiija.jaantti@turunensi-jaturvakotiry.fi>
Sent: Wednesday, April 11, 2012 4:49 PM
Subject: Tutkimuslupa-anomus

Hei Maija,

ohessa Vuorovaikutuskylpy-projektille tekemäni opinnäytetyön tutkimuslupa-anomus.

Terv.Johanna Kiiski
p.0400-732702

SITOUMUS

sosiaali- ja terveystoimessa
tutkimusta tekeväälle

SITOUMUS

Minä Johanna Kiiski

joka teen Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimessa

opinnäytetyö tutkimusta, olen tietoinen siitä, ettei minulla ole oikeutta tutustua mihinkään asiapapereihin, jotka eivät kuulu tutkimukseeni.

Vakuutan täten noudattavani ehdotonta vaitioloa kaikkiin niihin tietoihin nähden, jotka tutkimustani suorittaessani mahdollisesti saan yksityisistä sosiaalihuollon asiakkaista tai muista yksityisistä henkilöistä.

Turku 24/5 2012

Johanna Kiiski

omakätinen allekirjoitus

Todistavat:

Postiosoite:
Postilokero 364
20101 TURKU
Sähköpostiosoite:
Sosiaalikeskus@turku.fi

Puhelin:
(02) 262 6111
Telefax:
(02) 262 6899 (Linnank. 6 krs)

Käyntiosoite:
 Linnankatu 23
 Humalistonkatu 3 B
 Käsityöläiskatu 2 B
 Puutarhakatu 14 A

Kurjenmäenkatu 6 rak 31
 Kousankatu 1
 Hyrköistentie 26-28
 Rauhankatu 3 B

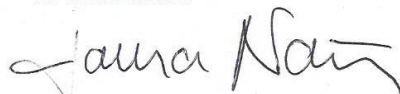
Laura Närvi
Turun ammattikorkeakoulu
Ruiskatu 8
20720 Turku
0449074559
laura.narvi@turkuamk.fi

Turun kaupunki

LAUSUNTO TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN SOSIONOMIOPISKELIJA JOHANNA KIISKEN
OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

Opiskelija Johanna Kiiski tekee sosionomiopintoihin liittyvää opinnäytetyötä aiheesta Vuorovaikutuskylpyprojektin perheryhmäsovellutus – vuorovaikutuskylpyprojektin osaprojekti . Opinnäytetyösuunnitelma on hyväksytty suunnitelmaseminaarissa maaliskuussa 2012. Opinnäytetyötä ohjaa pt.tuntiopettaja, VTM Laura Närvi.

Turussa 24.5.12

Laura Närvi

Turun kaupunki	§	Päätöspöytäkirja	1
Sosiaali- ja terveystoimi, sosiaalityön palvelut			
Tulosaluejohtaja	18	28.05.2012	

6423-2012 (019)

Tutkimuslupa - Johanna Kiiski

Avohuollon sosiaalityön tulosalueen toimistopäällikkö Minna Virta 28.5.2012:

Johanna Kiiski opiskelee Turun AMK:ssa ja tekee opinnäytetyötään Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektille heidän osaprojektitoiminnasta perheryhmätoiminnasta. Tutkimuksen empiirinen osa muodostuu haastatteluista. Kiiski hakee lupaa haastatella Turun kaupungin Varissuon lastensuojelun perhetyöntekijöitä (2) jotka ovat mukana osaprojektitoiminnassa. Haastattelut Kiiski suorittaa itse ja nauhoittaa ne. Haastattelut ovat luottamuksellisia ja niitä käsitellään tutkimuksessa nimettöminä. Haastattelun kohteena ovat työntekijät ja heidän henkilökohtainen kokemuksensa osaprojektista. Haastattelussa ei käsitellä perheryhmän asiakkaita. Haastattelut tehdään touko- kesäkuun 2012 aikana. Perhetyöntekijät haastatellaan heidän omalla työpaikallaan virka-aikana, mikäli tämä järjestely sopii sekä työnantajalle että perhetyöntekijöille. Haastatteluajankohdat sovitaan perhetyöntekijöiden kanssa henkilökohtaisesti erikseen. Haastattelun kesto on noin 1-1,5 tuntia. Ennen haastattelua Kiiski keskustelelee perhetyöntekijöiden kanssa erikseen tutkimuksesta, haastattelusta, sen kulusta ja tutkimuseettisistä sitoumuksista. Lisäksi hän lähettää kirjeitse tutkimukseen osallistuville haastattelukysymykset ennen haastattelua tutustumista varten.

Tutkimuksen tavoitteena on saada yksiköiden ohjaajista haastattelun avulla esille, miten he ovat kokeneet uusien ja jo vanhojen menetelmien käyttämisen työssään ja mitä uutta he ovat oppineet työstään tai itsestään. Minkälaisia hyödyllisiä kokemuksia he ovat saaneet ja kokevatko he, että vuorovaikutusmenetelmät on helppo soveltaa käytännön työssä. Projektin tavoitteena on saada ohjaajat pohtimaan omaa kehitystään ammatillisen näkökulman kannalta ja mahdollisesti luomaan uusia työvälineitä perheiden arkeen.

Tutkimuksen tulokset ovat myös Turun Ensi- ja Turvakotiliiton Vuorovaikutuskylpy-projektin käytössä. Toimeksiantaja opinnäytetyössäni on Vuorovaikutuskylpy-projektin Maarit Linnavuori.

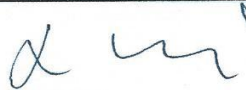
Liitteet Haastattelulupa-anomus, Oppilaitoksen suositus ja Vaitiolositoumus

Esitän, että Johanna Kiiskelle myönnettäisiin tutkimuslupa alla mainituin edellytyksin:

Päätös Päätän myöntää tutkimusluvan Johanna Kiiskelle seuraavin ehdoin:

- tutkimuksessa on noudatettava seuraavia salassapitovelvollisuuslakeja: laki sosiaalikeskuksen asiakkaan asemasta ja oikeuksista 14 §, laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 24 § kohta 25 sekä henkilötietolaki 11 §
- tutkimuksen käytännön menettely- ja järjestelytavoista sovitaan avohuollon sosiaalityön lastensuojelun perhetyön johtavan perhetyöntekijä Taru Hantulan kanssa
- tutkimuksesta on sen valmistuttua luovutettava yksi kappale Turun sosiaali- ja terveystoimen käyttöön

Turun kaupunki	§	Päätöspöytäkirja	2
Sosiaali- ja terveystoimi, sosiaalityön palvelut Tulosaluejohtaja	18	28.05.2012	

Leila Visa
tulosaluejohtaja
390005

Jakelu ao Kiiski Johanna
 tied Hantula Taru
 tied Virta Minna

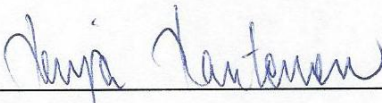
TUTKIMUSLUPA

Minä TARJA RANTANEN suostun
NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Kaarinassa 15 / 6 2012

allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA

Minä Heidi Ehn suostun

NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Kaarinassa 15 6 2012

allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA

Minä NIINA KARELA suostun

NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Salossa 5 / 6 2012

allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA

Minä Jaana Hallmen suostun
NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Salossa 5/6 2012

Jaana Hallmen
allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA

Minä Anitta Kiviharju suostun
NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Turussa 30 / 05 2012

allekirjoitus

TUTKIMUSLUPA

Minä ANJA MACCELLI suostun
NIMI

osallistumaan Turun Ensi- ja Turvakoti ry:n Vuorovaikutuskylpy- projektin osaprojektissa tehtävään opinnäytetyöhön. Omat kokemukseni ovat osa opinnäytetyön aineistoa.

Kokemuksia osaprojektista ja sen sisällöstä tullaan keräämään haastatteluilla. Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyön kirjoitusta varten. Antamani tiedot tullaan käsittelemään ehdottoman luottamuksellisesti, enkä ole tunnistettavissa lopullisessa loppuraportissa. Nauhat tullaan hävittämään opinnäytetyön palauttamisen jälkeen.

Turussa 30 / 05 2012

Anja Maccelli
allekirjoitus